

دوره دهم - سال سوم

شماره چاپ: ۱۲۴۷

تاریخ چاپ: ۱۳۹۷/۱۰/۰۵

شماره ثبت: ۵۲۵

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

۸. شرکت های دولتی

(ویرایش اول)

معاونت پژوهش های اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصاد بخش عمومی

کد موضوعی: ۲۳۰
شماره مسلسل: ۱۶۲۲۶

دی ماه ۱۳۹۷

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۵	مقدمه
۶	بخش ۱. تعاریف
۶	۱-۱. تعریف شرکت دولتی
۷	۱-۲. جایگاه بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لوایح و قوانین بودجه
۹	بخش ۲. تصویر کلان شرکت‌های دولتی
۹	۲-۱. تغییرات نحوه ارائه پیوست ۳ منضم به لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به سال‌های گذشته
۱۰	۲-۲. تعداد شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۱۴	۲-۳. منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۱۶	۲-۴. سود سهام و مالیات شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۲۱	بخش ۳. تصویر شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۲۱	۳-۱. مقایسه سهم منابع و مصارف شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۲۳	۳-۲. مقایسه سود سهام و مالیات شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۲۶	۳-۳. شرکت‌های ذیل امور اقتصادی
۳۰	بخش ۴. واگذاری‌ها
۳۰	۴-۱. تصویر شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به تفکیک گروه‌های سه‌گانه قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی
۳۳	۴-۲. واگذاری شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
۳۶	بخش ۵. تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور و پیشنهادهای اصلاحی
۳۶	۵-۱. بندهای «الف»، «ج» و «د» تبصره «۲»
۳۷	۵-۲. بندهای «الف» و «ه» تبصره «۷»
۳۸	۵-۳. بند «د» تبصره «۱۲»
۳۸	۵-۴. بندهای «الف» و «ب» تبصره «۱۵»
۳۹	۵-۵. بند «د» تبصره «۱۶»
۳۹	بخش ۶. سایر موارد
۴۱	بخش ۷. پیشنهادهای اصلاحی در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
۴۳	پیوست‌ها
۴۳	۱. تفاهمنامه موضوع جزء «۳» بند «ب» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره «۱۴» قانون بودجه سال ۱۳۹۷
۴۴	۲. منابع و مصارف شرکت‌های حوزه نفت، گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی و سایر شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
۴۵	۳. شرکت‌های حوزه نفت، گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی
۴۶	۴. لیست واگذاری‌ها از ابتدای سال ۱۳۹۷ تا پایان آذرماه سال جاری
۴۷	۵. ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی
۴۸	۶. جدول ۱۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
۴۹	۷. جدول ۱۸ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
۵۰	منابع و مأخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ۸. شرکت‌های دولتی (ویرایش اول)

چکیده

در پیوست ۳ منضم به لویح بودجه در سال‌های گذشته، بودجه شرکت‌های دولتی به تفکیک سودده و زیان‌ده، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت گزارش می‌شد، اما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، شرکت‌های دولتی بر اساس امور دسته‌بندی و ارائه شده است. این امور مشتمل بر امور خدمات عمومی، امور دفاعی و امنیتی، امور اقتصادی، امور مسکن، عمران شهری و روستایی، امور سلامت، امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری و امور رفاه اجتماعی می‌شود و ذیل هریک از امور نیز، شرکت‌ها به دو دسته سودده و زیان‌ده تقسیم شده‌اند، ضمن آنکه بودجه بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت کماکان به تفکیک آمده است. همچنین در جدول ۵ پیوست ۳، خلاصه کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به تفکیک گروه‌های سه‌گانه قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی ارائه شده و بودجه سازمان‌های مناطق آزاد تجاری-صنعتی نیز در آخرین جدول پیوست ۳ آمده است. با وجود تغییرات ایجاد شده در نحوه ارائه پیوست ۳، کماکان این مسئله وجود دارد که تحلیل ارقام کلان بودجه شرکت‌های دولتی به صورتی که در پیوست مذکور ارائه می‌شود، نمی‌تواند تصویر شفافی از شرکت‌های دولتی نشان دهد. به همین دلیل، در این گزارش پس از ارائه تصویر کلان شرکت‌های دولتی، در یک بررسی جزئی‌تر شرکت‌ها بر حسب امور بررسی شده‌اند. به علاوه به دلیل سهم بالای شرکت‌های ذیل امور اقتصادی از منابع مصارف، سود سهام و مالیات شرکت‌های مذکور به طور جداگانه مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته‌اند.

۱. تصویر کلان شرکت‌های دولتی

تعداد شرکت‌های دولتی: تعداد شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷ از افزایشی معادل ۷ شرکت برخوردار است. شرکت‌های توسعه صنایع انرژی‌بر پارسین جنوب، تلاشگران صنعتی معدنی لامرد و پارسین، گسترش معادن و صنایع معدنی طلای زرشوران، مهندسی و توسعه گاز ایران، بازرگانی گاز ایران و صندوق توسعه حمل‌ونقل به فهرست شرکت‌های سودده امور اقتصادی و شرکت طراحی و ساخت موتورهای هوایی به فهرست شرکت‌های سودده امور دفاعی و امنیتی اضافه شده‌اند.

منابع و مصارف: اقلام درآمد و هزینه، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷، به ترتیب حدود ۶۳ و ۶۷ درصد رشد داشته است. در واقع درآمد و هزینه شرکت‌های دولتی در لایحه

بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۴,۰۰۰ هزار میلیارد ریال (۴۰۰ هزار میلیارد تومان) افزایش یافته است که رقم قابل توجهی است. با بررسی دقیق‌تر در بودجه شرکت‌ها، مشخص می‌شود رقم درآمد و هزینه شرکت ملی نفت حدود ۱,۰۰۰ هزار میلیارد ریال، شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی حدود ۱,۸۰۰ هزار میلیارد ریال و شرکت ملی گاز ایران حدود ۴۰۰ هزار میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، افزایش پیدا کرده است. بر این اساس، کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۵۲ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ افزایش پیدا کرده است.

سود سهام و مالیات: مجموع سود سهام شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ بیش از ۵۰ درصد کاهش یافته است. علت این کاهش، حذف ۹۰ هزار میلیارد ریال درآمد حاصل از مابه‌التفاوت نرخ ارز است که در اصلاحیه قانون بودجه سال ۱۳۹۷، به سود بانک مرکزی اضافه شده بود و این رقم از سود شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کسر شده است. همچنین به دلیل امضای تفاهمنامه مربوط به جزء «۳» بند «ب» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره «۱۴» لایحه بودجه مبنی بر سازوکار پرداخت علی‌الحساب سود سهام و مالیات عملکرد سال ۱۳۹۷ شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران، شرکت ملی پخش فراورده‌های نفتی ایران و عدم دریافت معوقات مربوط به سود سهام شرکت‌های مذکور از یک طرف و همچنین عدم دریافت سود جاری و معوقات شرکت‌های زیرمجموعه چهار شرکت مندرج در تفاهمنامه (با هدف عدم ایجاد محدودیت در منابع هدمندی) از طرف دیگر و امضای پیش‌نویس این تفاهمنامه برای سال ۱۳۹۸، سود سهام معوقه شرکت‌های دولتی نیز با بیش از ۹۰ درصد کاهش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ درج شده است.

مالیات علی‌الحساب اشخاص حقوقی دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ بیش از ۴۰ درصد کاهش داشته است. علت این کاهش، حذف ۴۵ هزار میلیارد ریال مالیات بانک مرکزی است که از محل درآمد حاصل از مابه‌التفاوت نرخ ارز به مالیات بانک مذکور در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ اضافه شده بود. در مجموع مالیات شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ حدود ۲۷ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کاهش یافته است.

۲. تصویر شرکت‌های دولتی به تفکیک امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

منابع و مصارف: شرکت‌های امور اقتصادی (مجموع سودده و زیان‌ده) با ۲۸۲ شرکت از مجموع ۳۸۳ شرکت، بانک و مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت، حدود ۸۸ درصد از کل منابع و مصارف را به خود اختصاص داده‌اند و سهم ۹ بانک از مجموع منابع و مصارف حدود ۸ درصد است. بنابراین سهم ۹۰ شرکت باقی‌مانده و دو مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت از منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت حدود ۴ درصد است.

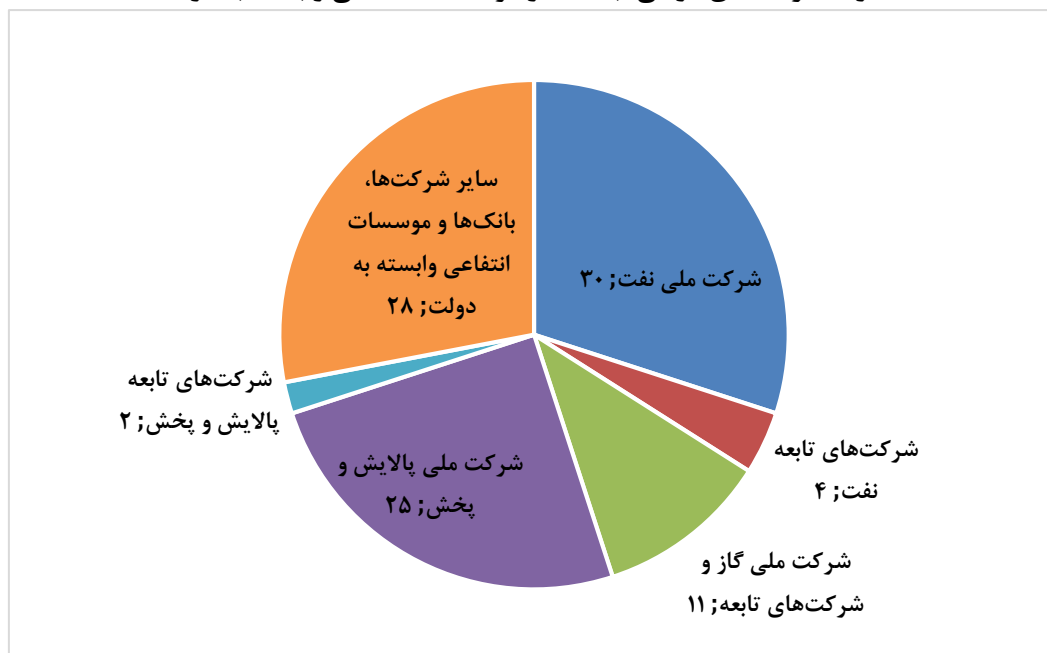
سود سهام و مالیات: حدود ۸۵ درصد از ۵۰ درصد سود ویژه شرکت‌های دولتی مربوط به شرکت‌های ذیل امور اقتصادی و سود سهام شرکت نفت است. سهم بانک‌ها از مجموع ۵۰ درصد سود ویژه حدود ۱۳ درصد است و بعد از شرکت‌های اقتصادی در رتبه دوم قرار می‌گیرند. یک بررسی جزئی‌تر برای سهم هریک از شرکت‌ها از ۵۰ درصد سود ویژه سال ۱۳۹۸ شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، مؤید آن است شرکت ملی نفت ایران ۴۰ درصد، شرکت ملی گاز ایران ۱۹ درصد، بانک مرکزی ۱۲ درصد و پالایش نفت اراک ۸ درصد از ۵۰ درصد سود ویژه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ سهم دارند. بدین ترتیب چهار شرکت مزبور در مجموع سهمی حدود ۷۹ درصد از مجموع ۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام را دارا هستند.

سهم شرکت‌های اقتصادی از مجموع مالیات مصوب نیز حدود ۸۵ درصد است و بانک‌ها با سهم حدود ۱۴ درصدی از مالیات در رتبه دوم قرار می‌گیرند. در مالیات نیز همانند ۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت، چهار شرکت ملی نفت، گاز، بانک مرکزی و پالایشگاه اراک در مجموع ۷۹ درصد از مالیات مصوب سهم دارند.

شرکت‌های ذیل امور اقتصادی: به دلیل سهم ۸۸ درصدی شرکت‌های دولتی ذیل امور اقتصادی از مجموع منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، سهم ۸۵ درصدی از ۵۰ درصد سود ویژه و سود شرکت ملی نفت و سهم ۸۵ درصدی از مالیات مصوب، این شرکت‌ها به صورت جزئی‌تر مورد بررسی قرار گرفته‌اند. نتیجه‌ای که در یک بررسی کلی روی شرکت‌های ذیل امور اقتصادی حاصل گردید، نشان‌دهنده سهم بالای شرکت‌های حوزه نفت، گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی از کل بودجه شرکت‌های دولتی است. به همین دلیل، شرکت‌های حوزه نفت (شرکت ملی نفت به همراه یک ردیف فرعی و ۲۴ شرکت تابعه)، گاز (شرکت ملی گاز به همراه یک ردیف فرعی و ۴۴ شرکت تابعه (۳۱ شرکت گاز استانی و ۱۳ شرکت دیگر)) و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی (شرکت ملی پالایش و پخش به همراه ۷ شرکت تابعه) در مجموع ۷۸ شرکت، در سه گروه مجزا قرار گرفته و ۲۹۴ شرکت باقی‌مانده (۲۰۴ شرکت ذیل امور اقتصادی و ۹۰ شرکت ذیل سایر امور)، به اضافه ۹ بانک و دو مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت در مجموع ۳۰۵ شرکت، بانک و مؤسسه انتفاعی، در گروه سایر قرار می‌گیرند.

نتایجی که از این بررسی حاصل گردید در شکل ذیل نشان داده شده است. بر این اساس، شرکت ملی نفت حدود ۳۰ درصد و شرکت ملی پالایش و پخش حدود ۲۵ درصد و در مجموع ۵۵ درصد از کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی را به خود اختصاص داده‌اند. بر این اساس وقتی از رقم ۱۲.۷۰۰ هزار میلیارد ریالی بودجه شرکت‌های دولتی صحبتی به میان می‌آید، باید توجه داشته باشیم که بیش از ۶,۰۰۰ هزار میلیارد ریال آن تنها به دو شرکت اختصاص دارد. سهم سه حوزه مذکور از مجموع منابع و مصارف، حدود ۷۲ درصد است و ۳۰۵ شرکت، بانک و مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت تنها ۲۸ درصد از کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی سهم دارند.

شکل سهم هریک از شرکت‌های حوزه نفت، گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی از کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

واگذاری‌ها

در جدول ۵ پیوست ۳، خلاصه کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به تفکیک گروه‌های سه‌گانه قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی^۱ ارائه شده که حاوی اطلاعات مفیدی است. بر این اساس، شرکت‌های گروه سه، در مجموع ۵۶ درصد از کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی سهم دارند و از آن جایی که این شرکت‌ها مشمول واگذاری نیستند، سهم منابع و مصارف بودجه شرکت‌های دولتی قابل کاهش از طریق واگذاری شرکت‌های مذکور نمی‌باشد.

شرکت‌های مشمول ماده (۴) آیین‌نامه تشخیص و انطباق (شرکت‌های مادر تخصصی که شرکت‌های زیرمجموعه آنها واگذار می‌شوند) با سهم ۳۵ درصدی از منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، پس از شرکت‌های مشمول گروه سه، در رتبه دوم قرار می‌گیرند که متأسفانه عملکردی در خصوص ماده مذکور وجود ندارد. در واقع به‌رغم واگذاری شرکت‌های زیرمجموعه برخی از شرکت‌های مادر تخصصی، این شرکت‌ها کماکان با تکلیف بوده و در هیچ یک از گروه‌های سه‌گانه فعالیت‌های اقتصادی ساماندهی نشده‌اند. سهم شرکت‌های گروه‌های یک و دو از مجموع منابع و مصارف شرکت‌های دولتی تنها ۶ درصد است.

منابع حاصل از واگذاری از ۷۱,۰۰۰ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به ۴۰,۰۰۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کاهش (حدود ۴۴ درصد) پیدا کرده است که پیش‌بینی می‌شود

۱. در گروه یک، صد درصد شرکت‌های دولتی باید واگذار شوند، در گروه دو، دولت می‌تواند حداکثر ۲۰ درصد سهامدار باشد و گروه سه شرکت‌های ابقایی هستند و در مالکیت دولت باقی خواهند ماند.

۲۵,۰۰۰ میلیارد ریال آن به صورت نقدی (مجموع ردیف‌های ۳۱۰۵۰۱ و ۳۱۰۵۰۲) و ۱۱,۰۰۰ میلیارد ریال آن از طریق تهاثر منابع حاصل از واگذاری با بدهی دولت به اشخاص حاصل شود.

مقدمه

به‌رغم سهم بالای بودجه شرکت‌های دولتی^۱ از بودجه کل کشور (حدود ۷۰ درصد در سال‌های اخیر)، بنا به دلایل متعدد بودجه شرکت‌های دولتی بجز اعتبارات هزینه‌ای و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای که از محل درآمد عمومی تأمین می‌شود و مالیات و سود سهام پرداختی این شرکت‌ها به دولت، در سایر اقلام مربوط به بودجه شرکت‌های دولتی مورد بررسی و رسیدگی قرار نمی‌گیرد. آنچه به عنوان بودجه شرکت‌های دولتی به تصویب مجلس می‌رسد، شامل اقلام حساب‌های جاری و حساب‌های سرمایه‌ای (منابع و مصارف) این شرکت‌هاست و متأسفانه عملکرد شرکت‌های دولتی در پیوست ۳ منضم به لویح بودجه سنواتی منعکس نمی‌شود و به همین دلیل شکاف بزرگی بین بودجه مصوب و عملکرد شرکت‌های دولتی وجود دارد.

بر این اساس، با تحلیل وضعیت شرکت‌های دولتی و ارائه تصویر شفاف از این شرکت‌ها بر اساس بررسی جمع کل منابع و مصارف آنها مندرج در پیوست ۳ لویح بودجه که شرکت‌ها را به شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت تقسیم می‌کند، نتیجه مطلوبی عاید نمی‌شود. البته این نکته شایان ذکر است که در پیوست ۳ منضم به لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، شرکت‌های دولتی بر حسب امور دسته‌بندی شده و تعداد شرکت‌های زیان‌ده بیشتر از سال‌های گذشته گزارش شده است که این تغییرات را می‌توان مثبت ارزیابی کرد، اما کماکان این مسئله وجود دارد که تحلیل ارقام کلان بودجه شرکت‌های دولتی به صورتی که در پیوست مذکور ارائه می‌شود، نمی‌تواند تصویر شفافی از شرکت‌های دولتی نشان دهد.

با توجه به موارد فوق، در این گزارش سعی شده است تا پیوست ۳ به گونه‌ای مورد بررسی قرار گیرد که بتوان به تصویر شفاف‌تری در خصوص بودجه شرکت‌های دولتی دست پیدا کرد. در بخش اول گزارش (با عنوان «تعاریف») و قبل از ورود به بررسی پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، شرکت‌های دولتی و برخی از اقلام مندرج در پیوست ۳ تعریف شده تا درک بهتری در خصوص بررسی بودجه شرکت‌های دولتی حاصل شود. در بخش دوم گزارش، تصویر کلان بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از حیث تعداد، منابع مصارف، سود سهام و مالیات ارائه شده است. بخش سوم گزارش در یک بررسی جزئی‌تر، سهم منابع مصارف، سود سهام و مالیات شرکت‌های دولتی را به تفکیک امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت نشان داده است.

به دلیل سهم بالای شرکت‌های ذیل امور اقتصادی، شرکت‌های این بخش در سه حوزه نفت، گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی طبقه‌بندی شده و سایر شرکت‌ها (ذیل امور اقتصادی و ذیل سایر

۱. منظور از شرکت‌های دولتی، شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت است.

امور)، به اضافه بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در گروه سایر قرار گرفته تا مشخص شود سهم عمده شرکت‌های ذیل امور اقتصادی از کل منابع مصارف، متعلق به کدام یک از شرکت‌هاست. در بخش چهارم گزارش نیز واگذاری‌ها مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در بخش پنجم به تبصره‌های مرتبط با شرکت‌های دولتی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی پرداخته شده و پیشنهادهای اصلاحی مرتبط با هریک از آنها ارائه شده است. در بخش ششم سایر موارد مرتبط با شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ ارائه شده است. در نهایت در بخش هفتم نیز جمع‌بندی گزارش در قالب یک جدول مشتمل بر پیشنهادهای اصلاحی در خصوص تبصره‌ها، جداول و ردیف‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و جداول پیوست ۳ منضم به آن ارائه شده است.

بخش ۱. تعاریف

در این بخش ابتدا شرکت‌های دولتی تعریف شده تا وقتی سخن از بررسی بودجه شرکت‌های دولتی به میان می‌آید، مشخص شود در خصوص چه نوع شرکت‌هایی و با چه ماهیتی بررسی صورت می‌گیرد. در ادامه این بخش، جایگاه بودجه شرکت‌های دولتی در لوائح و قوانین بودجه کل کشور شفاف و برخی اقلام مهم پیوست ۳ منضم به لایحه بودجه، تعریف شده‌اند.

۱-۱. تعریف شرکت دولتی

در ماده (۴) قانون محاسبات عمومی شرکت دولتی به صورت زیر تعریف شده است:

«شرکت دولتی واحد سازمانی مشخصی است که با اجازه قانون به صورت شرکت ایجاد شود و یا به حکم قانون و یا دادگاه صالح ملی شده و یا مصادره شده و به عنوان شرکت دولتی شناخته شده باشد و بیش از ۵۰ درصد سرمایه آن متعلق به دولت باشد. هر شرکت تجاری که از طریق سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی ایجاد شود، مادام که بیش از پنجاه درصد سهام آن متعلق به شرکت‌های دولتی است، شرکت دولتی تلقی می‌شود.»

بر اساس ماده مزبور، سه نوع شرکت به عنوان شرکت دولتی شناخته می‌شود:

۱. شرکتی که با اجازه قانون تشکیل شود و بالاتر از ۵۰ درصد سرمایه‌اش متعلق به دولت (یعنی متعلق به وزارتخانه یا مؤسسه دولتی نه شرکت دولتی)^۱ است. یعنی بیش از ۵۰ درصد سرمایه متعلق به دولت است که این سرمایه، باید توسط وزارتخانه یا مؤسسه دولتی تأمین شده باشد.
۲. هر شرکت تجاری که بیش از ۵۰ درصد سرمایه آن متعلق به شرکت یا شرکت‌های دولتی باشد. برای مثال، سازمان گسترش و نوسازی ایران اصطلاحاً یک شرکت دولتی نسل اولی است و سرمایه آن متعلق به دولت

۱. شایان ذکر است که بر اساس يك وحدت رویه قضایی، بانک‌ها و شرکت‌های دولتی، دولت نیستند و باید بین دولت و شرکت دولتی تمایز قائل شد.

است. حال اگر این سازمان، شرکت ماشین‌سازی اراک را تأسیس کرد و شرکت ماشین‌سازی اراک نیز شرکت صدرا را تأسیس کرد، تا زمانی که بیش از ۵۰ درصد سرمایه دو شرکت ماشین‌سازی اراک (شرکت نسل دومی) و صدرا (شرکت نسل سومی) متعلق به شرکت دولتی باشد، این شرکت‌ها دولتی محسوب می‌شوند.

۳. یکی دیگر از انواع شرکت‌های دولتی که عموماً بعد از انقلاب برای دولت مطرح بود و در قانون محاسبات عمومی آورده شد، شرکت‌هایی بودند که به حکم قانون و یا دادگاه صالح، ملی یا مصادره شد و به عنوان شرکت دولتی شناخته می‌شوند و بیش از ۵۰ درصد سرمایه آنها متعلق به دولت است. از مصادیق این شرکت‌ها بانک‌ها هستند که بعد از انقلاب ملی شده و در اساسنامه‌شان شرکت دولتی تلقی شدند.

علاوه بر صدر ماده (۴) قانون محاسبات عمومی، تبصره ذیل این ماده نیز از اهمیت بسزایی برخوردار است. بر اساس این تبصره، شرکت‌هایی که از طریق مضاربه و مزارعه و امثال اینها به منظور به کار انداختن سپرده‌های اشخاص نزد بانک‌ها، بیمه‌ها و مؤسسات اعتباری ایجاد شده یا می‌شوند از نظر این قانون شرکت دولتی محسوب نمی‌شوند؛ زیرا بانک‌ها واسطه وجوه هستند و پولی که سپرده‌گذاران نزد آنها می‌گذارند، وجوه عمومی نیست، بلکه نقدینگی‌های مردم است که به امانت نزد بانک‌ها گذاشته شده است.

پس از قانون محاسبات عمومی، در ماده (۴) قانون مدیریت خدمات کشوری^۱ تعریف دیگری از شرکت‌های دولتی ارائه شده است در حالی که باید ماده مذکور مورد اصلاح قرار می‌گرفت. نکته اساسی این است که با وجود مؤخر بودن قانون مدیریت خدمات کشوری نسبت به قانون محاسبات عمومی، همچنان قانون محاسبات عمومی و ماده (۴) آن به قوت خود باقی است.

۲-۱. جایگاه بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لوایح

و قوانین بودجه

خلاصه کل منابع و مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در جدول ۱۱ لایحه بودجه به انضمام سه جدول ۱-۱۱ (خلاصه کل منابع و مصارف بودجه شرکت‌های دولتی) و ۲-۱۱ (خلاصه کل منابع و مصارف بودجه بانک‌ها) و ۳-۱۱ (خلاصه کل منابع و مصارف بودجه مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت) همه‌ساله ارائه می‌شود. پیوست ۳ لایحه بودجه با عنوان بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، اطلاعاتی را در قالب ۲۷ ستون در دو سرفصل حساب‌های جاری و حساب‌های سرمایه‌ای ارائه می‌دهد. برخی از اقلام حائز اهمیت در ۲۷ ستون اشاره شده، به شرح زیر است:

۱. ماده (۴) - شرکت دولتی: بنگاه اقتصادی است که به موجب قانون برای انجام قسمتی از تصدی‌های دولت به موجب سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری جزء وظایف دولت محسوب می‌گردد، ایجاد و بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) سرمایه و سهام آن متعلق به دولت می‌باشد. هر شرکت تجاری که از طریق سرمایه‌گذاری وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی منفرداً یا مشترکاً ایجاد شده مادام که بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) سهام آنها منفرداً یا مشترکاً متعلق به واحدهای سازمانی فوق‌الذکر باشد شرکت دولتی است.

الف) پرداختی‌های شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به خزانه دولت

• مالیات

به استناد ماده (۱۰۵) قانون مالیات‌های مستقیم، شرکت‌های دولتی مکلفند از سود ویژه سالیانه خود، ۲۵ درصد مالیات پرداخت نمایند. بدیهی است در صورتی که مبالغ مزبور به صورت یک‌دوازدهم علی‌الحساب موضوع ماده (۴) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)^۱ پرداخت نشود، تحت عنوان مالیات عملکرد (یا معوقه) در جدول ۵ لایحه بودجه درج می‌شود.

• ۵۰ درصد سود ویژه

بر اساس بند «ج» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، شرکت‌های دولتی و بانک‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که در بودجه کل کشور برای آنها سود ویژه پیش‌بینی شده است، مکلفند حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) سود پیش‌بینی شده را هر سال با سازوکار ماده (۴) قانون مذکور به حساب درآمد عمومی واریز نمایند. شرکت‌های دولتی که قسمتی از سهام آنها متعلق به بخش غیردولتی است، به تناسب میزان سهام بخش غیردولتی، مشمول پرداخت وجوه موضوع این بند نمی‌باشند و سهم بخش غیردولتی از پنجاه درصد (۵۰٪) سود ابرازی (سود ویژه) مذکور باید توسط شرکت‌های دولتی ذی‌ربط به سهامداران بخش یادشده پرداخت شود. وصول مبلغ یاد شده تابع احکام مربوط و مقرر در قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ و اصلاحات بعدی آن است. شایان ذکر است که ردیف‌های سود سهام ابرازی ۵۰ درصد، سود سهام معوقه شرکت‌های دولتی (یا سود سهام عملکرد) و سود سهام شرکت‌های با سهم دولتی کمتر از ۵۰ درصد در جدول ۵ لایحه بودجه درج شده است.

ب) پرداخت از منابع بودجه عمومی دولت به برخی از شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات

انتفاعی وابسته به دولت

• اعتبار هزینه‌ای

به استناد ماده (۶۹) قانون محاسبات عمومی^۲، دولت مجاز است به شرکت‌های زیان‌ده با ترتیبات مقرر در ماده مذکور، کمک‌زیان (یارانه در سیستم GFS) بپردازد که در جداول ۷، ۷-۱، ۹ و ۱۰-۲ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، حسب مورد کمک‌زیان مذکور به تفکیک شرکت یا به صورت متمرکز و یا به صورت استانی مندرج است.

۱. ماده (۴) - کلیه شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و بانک‌ها که در بودجه کل کشور برای آنها سود ویژه پیش‌بینی می‌شود موظف به واریز مالیات علی‌الحساب و سود سهام علی‌الحساب بودجه مصوب به صورت یک‌دوازدهم در هر ماه می‌باشند.

۲. ماده (۶۹) - اعتباراتی که در قانون بودجه کل کشور به عنوان کمک برای عملیات جاری شرکت‌های دولتی منظور می‌شود به موجب حواله و درخواست وجه مقامات مجاز شرکت‌های مذکور با رعایت مقررات مربوط توسط خزانه قابل پرداخت خواهد بود. هرگاه پس از پایان سال مالی زیان شرکت بر اساس ترازنامه و حساب سود و زیان مصوب مجمع عمومی از مبلغ پیش‌بینی شده در بودجه مصوب مربوط کمتر باشد شرکت مکلف است ابتدا زیان حاصله را از محل منابع داخلی پیش‌بینی شده در بودجه مصوب خود تأمین و از کمک دولت فقط برای جبران باقی‌مانده زیان استفاده نماید و مازاد کمک دریافتی از دولت ناشی از تقلیل زیان پیش‌بینی شده را به حساب خزانه واریز نماید.

• اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

از آنجایی که شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مشمول ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری محسوب و دستگاه اجرایی تلقی می‌گردند، لذا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و پیوست ۱ منضم به آن به برخی از آنها اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخت می‌شود که در جدول ۷ و پیوست ۱ منعکس است.

ج) وجوه اداره شده^۱

شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مجازند در راستای فعالیت‌های موضوع اساسنامه خود، بجای آنکه رأساً مبادرت به اجرای طرح نمایند، با پرداخت وجوه لازم از طریق بانک‌های عامل مبادرت به انجام این امر بنمایند.^۲ این وجوه با اهداف شرکت ولی توسط بانک نظارت شده و پرداخت می‌شود و مدیریت این وجوه با بانک عامل خواهد بود.

بخش ۲. تصویر کلان شرکت‌های دولتی

منابع و مصارف شرکت‌های دولتی (مشتمل بر شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت) در جدول ۱۱ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منعکس شده است. در جدول ۱-۱۱ منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، در جدول ۲-۱۱ منابع و مصارف بانک‌ها و در جدول ۳-۱۱ منابع و مصارف مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت آمده است. در جدول ۵ لایحه بودجه نیز ارقام مربوط به مالیات و سود سهام شرکت‌های دولتی درج شده است.^۳ با توجه به مجموعه این جداول و تعداد شرکت‌های دولتی در پیوست ۳ لایحه بودجه، می‌توان تصویری کلی از وضعیت شرکت‌های دولتی از حیث تعداد، منابع و مصارف، سود سهام و مالیات شرکت‌های دولتی ارائه کرد که در ادامه به آن پرداخته شده است. قبل از ارائه تصویر کلی از بودجه شرکت‌های دولتی، تغییرات پیوست ۳ منضم به لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قوانین بودجه سال‌های گذشته ارائه شده است.

۱-۲. تغییرات نحوه ارائه پیوست ۳ منضم به لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به سال‌های گذشته در پیوست ۳ منضم به لوائح بودجه در سال‌های گذشته، بودجه شرکت‌های دولتی به تفکیک سودده و زیان‌ده، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت گزارش می‌شد، اما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸،

۱. ماده (۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت: کلیه اعتباراتی که تحت عنوان وجوه اداره شده در قوانین برنامه و بودجه منظور می‌شود بعد از پرداخت به سیستم بانکی و مؤسسات اعتباری به هزینه قطعی منظور می‌گردد. سود حاصل از وجوه مذکور و اقساط دریافتی ناشی از تسهیلات وجوه مذکور به ترتیبی که در آیین‌نامه اجرایی این ماده تعیین می‌گردد به حساب ویژه‌ای در خزانه‌داری کل واریز و عیناً در بودجه‌های سنواری مجدداً برای تحقق اهداف مورد نظر لحاظ خواهد شد.

۲. بر اساس تبصره «۴» ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، سازمان‌های توسعه‌ای مجازند منابع داخلی خود را با اولویت به صورت وجوه اداره شده نزد بانک‌های توسعه‌ای دولتی برای اعطای تسهیلات یا کمک به طرح‌های مصوب در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته به بخش‌های غیردولتی اختصاص دهند.

۳. همچنین جداول ۷، ۸، ۹ و ۱۰-۲ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸.

شرکت‌های دولتی بر اساس امور دسته‌بندی و ارائه شده است. این امور مشتمل بر امور خدمات عمومی، امور دفاعی و امنیتی، امور اقتصادی، امور مسکن، عمران شهری و روستایی، امور سلامت، امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری و امور رفاه اجتماعی می‌شود و ذیل هر یک از امور نیز، شرکت‌ها به دو دسته سودده و زیان‌ده تقسیم شده‌اند، ضمن آنکه بودجه بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت کماکان به تفکیک آمده است. همچنین در جدول ۵ پیوست ۳، خلاصه کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به تفکیک گروه‌های سه‌گانه قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی ارائه شده و بودجه سازمان‌های مناطق آزاد تجاری - صنعتی نیز در آخرین جدول پیوست ۳ آمده است. این نکته شایان ذکر است که بودجه سازمان‌های مذکور به سرجمع منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت اضافه نشده و به صورت مجزا گزارش شده‌اند. از دیگر تغییرات پیوست ۳ نسبت به سال‌های گذشته، گزارش بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت بر حسب برنامه، فعالیت و بهای تمام شده است.

۲-۲. تعداد شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

جدول ۱، تعداد شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور را در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۷ نشان می‌دهد. قبل از ورود به بررسی تغییرات تعداد شرکت‌های پیوست ۳ منضم به لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به پیوست ۳ منضم به قانون بودجه سال ۱۳۹۷، این نکته شایان ذکر است که شرکت سهامی مزرعه نمونه ارتش جمهوری اسلامی در پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ درج شده بود، ولی نام این شرکت از فهرست شرکت‌ها در پیوست ۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ حذف^۱ و ردیف دیگری تحت عنوان «سازمان بیمه سلامت - مرکز ملی تحقیقات بیمه سلامت» به پیوست ۳ قانون اضافه شده است و رقم ده میلیارد ریال برای ستون درآمد و هزینه آن درج شده و ارقام مربوط به سایر ستون‌ها صفر است.^۲ اساسنامه مرکز تحقیقات بیمه سلامت که وابسته به سازمان بیمه سلامت است، در تاریخ ۱۳۹۶/۹/۱۹ به تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی رسیده و در تاریخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۲ ابلاغ شده است.

بر این اساس به نظر می‌رسد مرکز مذکور در سال ۱۳۹۷ شکل گرفته و در پیوست ۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به عنوان شرکت دولتی درج شده است. نکته جالب توجه این است که نام مرکز ملی تحقیقات بیمه سلامت از پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ حذف شده و تنها در ردیف ۱۲۹۱۳۱ جدول ۷ لایحه، مبلغ ۱۵ میلیارد ریال اعتبار به آن تخصیص داده شده است.^۳ با توجه به توضیحات فوق، در خصوص ماهیت مرکز تحقیقات بیمه سلامت از این حیث که شرکت دولتی است یا دستگاه اجرایی، ابهام وجود دارد.

۱. اطلاعاتی در خصوص علت حذف این شرکت از پیوست ۳ در دسترس نیست.
 ۲. شایان ذکر است که رقم مذکور از درآمد و هزینه سازمان بیمه سلامت کسر گردیده و در ردیف جداگانه‌ای به مرکز تحقیقات بیمه سلامت اختصاص پیدا کرده است.
 ۳. در جدول ۷ لایحه، برای سازمان بیمه سلامت نیز کمترین در نظر گرفته شده در حالی که بودجه سازمان مذکور در پیوست ۲ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به صورت سربه‌سر بسته شده است. توضیحات بیشتر در این خصوص، در بخش ششم گزارش آمده است.

بودجه شرکت‌های دولتی به تفکیک امور هفتگانه مندرج در جدول ۱ ارائه شده است. ۲۸۲ شرکت از تعداد ۳۷۲ شرکت دولتی در امور اقتصادی طبقه‌بندی شده و مجموع شرکت‌ها در ۶ امور دیگر، تنها ۹۰ شرکت است. با دقت در جدول مذکور مشخص می‌شود تعداد شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷ از افزایشی معادل هفت شرکت برخوردار است. شرکت‌های توسعه صنایع انرژی‌بر پارسین جنوب، تلاشگران صنعتی معدنی لامرد و پارسین، گسترش معادن و صنایع معدنی طلای زرشوران، مهندسی و توسعه گاز ایران، بازرگانی گاز ایران و صندوق توسعه حمل‌ونقل به فهرست شرکت‌های سودده امور اقتصادی و شرکت طراحی و ساخت موتورهای هوایی به فهرست شرکت‌های سودده امور دفاعی و امنیتی اضافه شده‌اند.^۱ این نکته شایان ذکر است که در ردیف ۴۷ جدول ۹ ذیل شماره طبقه‌بندی ۵۳۰,۰۰۰، برای تأمین سرمایه اولیه تشکیل صندوق توسعه حمل‌ونقل، ۳ هزار میلیارد ریال اعتبار هزینه‌ای در نظر گرفته شده است که صحیح نیست. زیرا اولاً صندوق توسعه حمل‌ونقل به عنوان یک شرکت دولتی در پیوست ۳ با بودجه سربه‌سر گزارش شده است، ثانیاً رقم مذکور در بودجه صندوق نیز منعکس نشده است.

همچنین نام شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران به شرکت بازآفرینی شهری ایران تغییر کرده است. شایان ذکر است که برای شرکت مذکور در ردیف ۲۸۶۶۵۰ جدول ۷، اعتبار هزینه‌ای در نظر گرفته شده که چون این اعتبار هزینه‌ای برای شرکت درج شده، در واقع کمک‌زیان است. بنابراین لازم است بودجه شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران به درستی و به صورت زیان‌ده گزارش شود. در پیوست ۳ لویج بودجه سنواتی علاوه بر شرکت‌های سودده و سربه‌سر، سه ردیف فرعی^۲ مربوط به شرکت‌های نفت، گاز و تولید نیروی برق حرارتی (یارانه برق) در پیوست منعکس می‌شد که ردیف مربوط به یارانه برق در پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ حذف شده و تنها دو ردیف فرعی مربوط به شرکت‌های نفت و گاز در پیوست مذکور درج شده‌اند. همچنین رقم دو بار منظور شده شرکت گاز، در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ حذف شده است که دلیل حذف آن مشخص نیست. رقم مذکور برای قانون بودجه سال ۱۳۹۶، ۴۴,۴۴۰ میلیارد ریال بوده که رقم قابل توجهی است. علاوه بر این شرکت سهامی راه‌آهن جمهوری اسلامی از فهرست شرکت‌های سودده در سال ۱۳۹۷ خارج و به فهرست شرکت‌های زیان‌ده ذیل امور اقتصادی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ اضافه شده (در ردیف ۲۸۰۵۰۰ جدول ۷ لایحه، حدود ۱۴ هزار میلیارد ریال کمک‌زیان برای شرکت مذکور لحاظ شده است) و سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای نیز از فهرست شرکت‌های زیان‌ده خارج و بودجه آن به

۱. در خصوص اینکه این شرکت‌ها اخیراً شناسایی شده یا بدون مجوز مجلس (مغایر قسمت اول تبصره «۱» ماده (۴) قانون مدیریت خدمات کشوری) به طور غیرقانونی تشکیل شده، ابهام وجود دارد.

۲. شامل شرکت ملی نفت ایران - تعهدات بند «ق» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور و ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، شرکت ملی گاز ایران - تعهدات بند «ق» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور و ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی - یارانه برق. شایان ذکر است که ردیف‌های مزبور، صرفاً درآمد و هزینه داشته و سایر اقلام آنها صفر است.

صورت سربه‌سر بسته شده است. این در حالی است که برای شرکت مذکور در ردیف ۲۸۲۴۰۰ جدول ۷ اعتبار هزینه‌ای در نظر گرفته شده که در حکم کمک‌زیان است. بودجه شرکت ذخیره‌سازی گاز طبیعی نیز به صورت درج عدد یک (۱) در ستون درآمد و هزینه شرکت و عدد صفر (۰) برای سایر ستون‌ها، گزارش شده است.

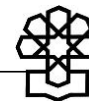
جدول ۱. تعداد شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸		قانون بودجه سال ۱۳۹۷		امور	
مجموع	زیان‌ده	سودده	زیان‌ده		
۶	-	۶	-	-	شرکت‌های دولتی
۱۵	-	۱۵	-	-	
۲۸۲	۳۱	۲۵۱	-	-	
۵۵	۳۱	۲۴	-	-	
۱	-	۱	-	-	
۱۱	۳	۸	-	-	
۲	-	۲	-	-	
	۶۵	۳۰۷	۹	۶۳۵	جمع شرکت‌های دولتی به تفکیک سودده و زیان‌ده
		۳۷۲		۵۳۶	جمع کل شرکت‌های سودده و زیان‌ده
		۹		۹	بانک
		۲		۲	مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
		۳۸۳		۶۳۷	جمع کل شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

مأخذ: محاسبات پژوهش.

یکی از تغییرات مثبت در پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ خروج شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی و شرکت‌های آب منطقه‌ای از فهرست شرکت‌های سودده و سربه‌سر و درج آنها در فهرست شرکت‌های زیان‌ده است. در سال‌های گذشته، بودجه ۳۱ شرکت آب و فاضلاب روستایی در سرفصل شرکت‌های دولتی سودده و سربه‌سر گزارش شده است. این در حالی است که در جدول ۲-۱۰ لویح بودجه سنواتی برای شرکت‌های مذکور کمک‌زیان در نظر گرفته می‌شد. در پیوست ۳ لایحه سال ۱۳۹۸، ۳۱ شرکت آب و فاضلاب روستایی در فهرست شرکت‌های زیان‌ده ذیل امور مسکن، عمران، شهری و روستایی درج شده و مبلغ ۲,۲۰۰ میلیارد ریال^۱ کمک‌زیان تفکیکی در جدول ۲-۱۰ لایحه برای این شرکت‌ها تصویب شده است.

۱. این رقم در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، ۱,۶۰۰ میلیارد ریال است.

ذکر این نکته ضروری است که در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، کمک‌زبان شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی به تفکیک استانی ارائه شد، که اشتباه بوده و در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نیز تکرار شده است. به دلیل اینکه اساساً شرکت‌های دولتی از نظام بودجه استانی تبعیت نکرده و نباید برای آنها در جدول ۲-۱۰ به تفکیک هر استان کمک‌زبان لحاظ کرد و لازم است کمک‌زبان شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی از جدول ۲-۱۰ لایحه خارج شده و به جدول ۷ لایحه منتقل شود. نکته بسیار مهم دیگر اینکه کمک‌زبان در نظر گرفته شده برای ۳۱ شرکت آب و فاضلاب روستایی در جدول ۲-۱۰ لایحه، مجدداً در پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نیز آمده است. بر این اساس به نظر می‌رسد اقلام دو بار منظوره شرکت‌های دولتی محل ابهام است.

بودجه ۲۸ شرکت آب منطقه‌ای نیز همانند شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی در سنوات گذشته، در فهرست شرکت‌های سودده و سربه‌سر درج می‌شد در حالی که در ردیف متفرقه جدول ۹ لایحه بودجه نیز کمک‌زبان یک قلم تحت عنوان «کمک‌زبان شرکت‌های آب منطقه‌ای» برای شرکت‌های مذکور لحاظ می‌گردید، اما در پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، ۲۴ شرکت آب منطقه‌ای از فهرست شرکت‌های سودده خارج و به فهرست شرکت‌های زیان‌ده اقتصادی اضافه شده‌اند و بودجه چهار شرکت آب منطقه‌ای به صورت سربه‌سر درج شده است.^۱ همچنین کمک‌زبان شرکت‌های آب منطقه‌ای در ردیف ۴-۵۲۰۰۰۰ جدول ۹، ۱,۰۰۰ میلیارد ریال است.^۲ همانند شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی، کمک‌زبان شرکت‌های آب منطقه‌ای نیز به اشتباه هم در پیوست ۳ لایحه بودجه به تفکیک هر شرکت درج گردیده است و هم در جدول ۹ لایحه به صورت یک قلم که شاهد دیگری برای نادرست بودن اقلام دو بار منظوره شرکت‌های دولتی است.

با توجه به توضیحات بالا، علت افزایش تعداد شرکت‌های زیان‌ده در پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به ۶۵ عدد به شرح زیر است:

تعداد شرکت‌های زیان‌ده سال ۱۳۹۷، ۹ شرکت است که با انتقال شرکت سهامی راه‌آهن جمهوری اسلامی از فهرست شرکت‌های سودده به زیان‌ده و انتقال سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای از فهرست شرکت‌های زیان‌ده به سودده در پیوست ۳ منضم به لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ (به‌رغم دریافت کمک‌زبان در جدول ۷)، تعداد ۹ شرکت زیان‌ده لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ ثابت مانده و با اضافه شدن ۳۱ شرکت آب و فاضلاب روستایی، ۲۴ شرکت آب منطقه‌ای و شرکت سهامی سازمان آب زنجان، مجموع شرکت‌های دولتی زیان‌ده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، به ۶۵ شرکت بالغ می‌گردد.

۱. شرکت‌های آب منطقه‌ای تهران، اصفهان، قزوین و اردبیل.
۲. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، این رقم ۹۰۰ میلیارد ریال است.

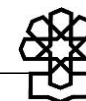
۲-۳. منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

منابع و مصارف شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ در مقایسه با لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۷ در جدول ۲ نشان داده شده است. علت درج اقلام مربوط به لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و تغییرات قانون بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به لایحه (ستون رشد ۲ نسبت به ۱) در جدول ۲، نشان دادن نوسانات اقلام منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، در مسیر بررسی و تصویب لایحه بودجه است. همان‌طور که مشخص است جمع منابع و مصارف شرکت‌های دولتی در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، ۳ درصد افزایش یافته است. اقلام مالیات، ۵۰ درصد سود ویژه، سایر حساب‌های تخصیص سود و افزایش دارایی‌های جاری سمت مصارف به ترتیب ۸۵، ۱۴۰، ۷۲۶ و ۱۳۲ درصد و قلم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سمت منابع حدود ۱۸ درصد در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با لایحه سال مذکور رشد داشته است. به دلیل اهمیت اقلام مالیات و ۵۰ درصد سود ویژه، علت رشد آنها در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به لایحه بودجه، در بخش بعدی گزارش مورد بررسی قرار گرفته است.

جمع کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۹۸، ۵۲ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ (ستون رشد ۳ نسبت به ۲) رشد داشته که بسیار قابل ملاحظه است. با بررسی اقلام مربوط منابع و مصارف، مشخص می‌شود علت این افزایش، رشد ۶۳ درصدی درآمدها و ۶۷ درصدی هزینه‌های شرکت‌های دولتی است. در واقع درآمد و هزینه شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۴,۰۰۰ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است که رقم قابل توجهی است. با بررسی دقیق‌تر در بودجه شرکت‌ها، مشخص می‌شود رقم درآمد و هزینه شرکت ملی نفت حدود ۱,۰۰۰ هزار میلیارد ریال، شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی حدود ۱,۸۰۰ هزار میلیارد ریال و شرکت ملی گاز ایران حدود ۴۰۰ هزار میلیارد ریال^۱ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، افزایش پیدا کرده است.

بر این اساس، حدود ۸۰ درصد از افزایش درآمد و هزینه شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۹۸ متعلق به سه شرکت ملی نفت، ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی و ملی گاز است و افزایش درآمد و هزینه باقی شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت تنها حدود ۸۰۰ هزار میلیارد ریال (۲۰ درصد از مجموع افزایش درآمدها) است. این نکته شایان ذکر است که افزایش درآمدهای سه شرکت مذکور، به دلیل افزایش نرخ ارز بوده و درآمدهای ارزی این شرکت‌ها نسبت به سال گذشته نه تنها افزایش نیافته، بلکه مقدار کمی کاهش را نیز نشان می‌دهد.

۱. محاسبات مربوط به درآمد و هزینه هر یک از سه شرکت، پس از کسر اقلام دوبار منظور انجام شده است.

جدول ۲. صورت منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

(هزار میلیارد ریال / درصد)

منابع	لایحه ۱۳۹۷ (۱)	قانون ۱۳۹۷ (۲)	لایحه ۱۳۹۸ (۳)	رشد ۲ نسبت به ۱	رشد ۳ نسبت به ۱	رشد ۳ نسبت به ۲	مصارف	رشد ۲ نسبت به ۱	رشد ۳ نسبت به ۱	رشد ۳ نسبت به ۲	لایحه ۱۳۹۸ (۳)	قانون ۱۳۹۷ (۲)	لایحه ۱۳۹۷ (۱)
درآمدها	۶,۲۲۱	۶,۴۰۱	۱۰,۴۵۹	۳	۶۸	۶۳	هزینه‌ها	۱۰	۳۲	۱۹	۳۰	۲۵	۲۲
اعتبارات هزینه‌ای	۲۲	۲۵	۳۰	۱۰	۳۲	۱۹		ماليات	۱۸	۲۸	۹	۱۴۱	۱۲۹
اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای	۱۱۰	۱۲۹	۱۴۱	۱۸	۲۸	۹	۵۰ درصد سود ویژه	۹	۳۹	۲۷	۷۷۱	۶۰۶	۵۵۷
تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	۵۵۷	۶۰۶	۷۷۱	۹	۳۹	۲۷	سود سهام	۰	۱	۱	۴۲۰	۴۱۶	۴۱۶
وام خارجی	۴۱۶	۴۱۶	۴۲۰	۰	۱	۱	سایر حساب‌های تخصیص سود	۳	۹۵	۸۹	۴۲	۲۲	۲۱
دارایی‌های جاری	۲۱	۲۲	۴۲	۳	۹۵	۸۹	بازپرداخت تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	۰	۱۲	۱۲	۸۸۵	۷۹۳	۷۹۳
سایر دریافت‌ها	۷۹۳	۷۹۳	۸۸۵	۰	۱۲	۱۲	بازپرداخت وام‌های خارجی	۱۶۹	۱۶۹	۱۶۹	۱۹۱	۱۶۹	۱۶۹
							وجوه اداره شده	۴	۴	۴	۶	۴	۴
							بازپرداخت ودیعه بدهی‌ها و سایر بازپرداخت‌ها	۲۹۳	۲۹۳	۲۹۳	۲۷۸	۲۹۳	۲۹۳
							هزینه‌های سرمایه‌ای	۱,۳۵۶	۱,۳۵۶	۱,۳۵۶	۱,۵۷۸	۱,۴۲۵	۱,۳۵۶
							افزایش دارایی‌های جاری	۳۴	۳۴	۳۴	۵۰	۷۸	۳۴
							جمع	۸,۳۶۵	۸,۳۶۵	۸,۳۶۵	۱۳,۰۱۷	۸,۶۱۷	۸,۳۶۵
							کسر ذخیره استهلاک منظور در هزینه جاری	۲۲۵	۲۲۵	۲۲۵	۲۶۹	۲۲۵	۲۲۵
جمع کل	۸,۱۴۰	۸,۳۹۱	۱۲,۷۴۸	۳	۵۷	۵۲	جمع کل	۳	۵۷	۵۲	۱۲,۷۴۸	۸,۳۹۱	۸,۱۴۰

مأخذ: همان.

۲-۴. سود سهام و مالیات شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در ماده (۴) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، شرکت‌های دولتی و بانک‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که در بودجه کل کشور برای آنها سود ویژه پیش‌بینی شده است، موظف به واریز مالیات علی‌الحساب و سود سهام علی‌الحساب بودجه مصوب به صورت یک‌دوازدهم در هر ماه شده‌اند. بر این اساس در پیوست ۳ بودجه‌های سنواتی، پس از کسر هزینه از درآمد هر شرکت، ۵۰ درصد سود شناسایی شده تحت عنوان «۵۰ درصد سود ویژه» و ۲۵ درصد مالیات در ستون‌های پیوست ۳ گزارش می‌شود و مبالغ مربوط به این دو ستون به صورت علی‌الحساب یک‌دوازدهم به صورت ماهیانه دریافت می‌گردد. در ادامه ابتدا سود سهام و سپس مالیات شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۴-۲. سود سهام

سود سهام شرکت‌های دولتی از سه قلم سود سهام ابرازی، سود سهام معوقه و سود سهام شرکت‌های دولتی با سهم کمتر از پنجاه درصد تشکیل شده است. در جدول ۳ سود سهام شرکت‌های دولتی به تفکیک سه جزء آن برای لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ در مقایسه با قانون و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ ارائه شده است. قبل از بررسی سود سهام شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، به بررسی میزان تحقق سود سهام شرکت‌های دولتی در هشت‌ماهه سال ۱۳۹۷ و علت رشد حدود ۵۶ درصدی (حدود ۹۰ هزار میلیارد ریال) سود سهام شرکت‌های دولتی در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ پرداخته می‌شود.

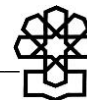
جدول ۳. سود سهام شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

در لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

(هزار میلیارد ریال/درصد)

سود سهام شرکت‌های دولتی	لایحه ۱۳۹۷	قانون ۱۳۹۷	لایحه ۱۳۹۸	رشد لایحه ۱۳۹۸ نسبت به قانون ۱۳۹۷
سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت- علی‌الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۰۶	۱۹۶	۱۱۱	-۴۳/۷
سود سهام معوقه شرکت‌های دولتی	۴۹	۴۹	۴	-۹۱/۲
سود سهام شرکت‌های با سهم دولتی کمتر از پنجاه درصد	۵	۵	۵	۰
جمع	۱۶۰	۲۵۰	۱۲۰	-۵۲/۲

مأخذ: همان.

بر اساس اطلاعات دریافت شده از خزانه‌داری کل کشور، از مجموع ۲۵۰ هزار میلیارد ریال سود سهام شرکت‌های دولتی در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، تنها ۳۱ هزار میلیارد ریال آن در هشت‌ماهه اول سال تحقق پیدا کرده است. در خصوص عدم تحقق سود شرکت‌های دولتی در هشت‌ماهه اول سال ۱۳۹۷ نکاتی وجود دارد که باید مورد دقت قرار گیرند:

- اولاً سود پیش‌بینی شده بانک مرکزی از رقم حدود ۱۰ هزار میلیارد ریال در لایحه بودجه ۱۳۹۷، به رقم ۱۰۰ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه ۱۳۹۷ اصلاح و ۹۰ هزار میلیارد ریال درآمد حاصل از مابه‌التفاوت نرخ ارز به سود بانک مرکزی اضافه شد و مصوب گردید مبلغ اضافه شده به مالیات و سود بانک مرکزی مشمول ماده (۴) قانون الحاق ۲ نگردد. بر این اساس بانک مرکزی در سال ۱۳۹۷ موظف به پرداخت سود و مالیات علی‌الحساب یک‌دوازدهم ماهیانه نبوده است. بنابراین در هشت‌ماهه اول سال، از محل سود سهام بانک مرکزی عملکردی وجود نداشته است.

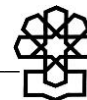
- ثانیاً در جزء «۳» بند «ب» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره «۱۴» لایحه بودجه عنوان شده است که سازوکار پرداخت علی‌الحساب سود سهام و مالیات عملکرد سال ۱۳۹۷ شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران، شرکت ملی پخش فراورده‌های نفتی ایران در چارچوب تفاهمنامه‌ای که به امضای وزیر امور اقتصاد و دارایی و نفت و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور می‌رسد، تعیین می‌شود.^۱ تفاهمنامه مذکور در نیمه اول سال ۱۳۹۷ تدوین و ابلاغ شده است. در بند «۲» این تفاهمنامه، مقرر شده است که علی‌الحساب سود سهام و مالیات عملکرد سال ۱۳۹۷ شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران، شرکت ملی پخش فراورده‌های نفتی ایران و شرکت ملی گاز ایران پس از تخصیص سازمان برنامه و بودجه کل کشور صرفاً از طریق سازمان هدفمندی یارانه‌ها، حسب مورد به خزانه‌داری کل و سازمان امور مالیاتی به نیابت از شرکت‌های مذکور پرداخت شود و سازمان امور مالیاتی و خزانه‌داری کل کشور مبالغ دیگری بابت علی‌الحساب سود سهام و مالیات عملکرد شرکت‌های مذکور در سال ۱۳۹۷ مطالبه و از حساب آنها برداشت نخواهند کرد. همچنین در بند «۳» تفاهمنامه مذکور مقرر گردیده است که مبالغ برداشتی بابت مالیات و سود علی‌الحساب فروردین، اردیبهشت و خردادماه سال ۱۳۹۷ از حساب چهار شرکت مذکور توسط سازمان امور مالیاتی و خزانه‌داری کل کشور به حساب سازمان هدفمندی یارانه‌ها عودت گردد یا به عنوان واریزی شرکت‌های مذکور به حساب‌های سازمان هدفمندی یارانه‌ها لحاظ شود و از تعهد این شرکت‌ها به سازمان هدفمندی کسر گردد. در بند «۴» تفاهمنامه مذکور نیز مصوب شده که سازمان امور مالیاتی و خزانه‌داری کل کشور هیچ مبلغی را تحت عناوین مالیات معوقه، جریمه مالیات معوق، سود سهام معوق و نظایر آن، از منابع چهار شرکت مذکور برداشت نکنند.

بر اساس اطلاعات دریافت شده از خزانه‌داری کل کشور، به دلیل طلب حدود ۵۷ هزار میلیارد ریالی شرکت ملی نفت ایران از دولت، مبلغی برای سود سهام از سوی شرکت مذکور پرداخت نشده و با توجه به

اینکه سود سهام شرکت نفت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۴۱ هزار میلیارد ریال است، بخشی از طلب شرکت نفت به سال آینده منتقل شده و حدود ۱۶ هزار میلیارد ریال از سود سهام شرکت نفت در سال ۱۳۹۸ تهاتر خواهد شد. شرکت ملی گاز ایران نیز به دلیل تسویه مطالبات خود با دولت، در ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۷ سود سهام پرداخت نکرده است. سود سهام دو شرکت دیگر یعنی شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی و شرکت پخش فراورده‌های نفتی توسط خزانه به صورت یک‌دوازدهم برداشت شده، ولی از شرکت‌های زیرمجموعه چهار شرکت مذکور در تفاهمنامه، به دلیل عدم ایجاد محدودیت در منابع هدفمندی، سود سهامی دریافت نشده است. همچنین با توجه به اینکه عمده معوقات سود سهام شرکت‌های دولتی مربوط به شرکت‌های پالایشی است، عملکردی از این محل نیز وجود نداشته است. بر اساس آنچه گفته شد، برای بررسی عملکرد سود شرکت‌های دولتی در هشت‌ماهه اول سال ۱۳۹۷، رقمی که باید مورد تحلیل قرار گیرد، رقمی کمتر از ۱۰۰ هزار میلیارد ریال است (کسر ۱۰۰ هزار میلیارد ریال سود بانک مرکزی، ۴۰ هزار میلیارد ریال سود سهام شرکت نفت و مجموع سود شرکت‌های زیرمجموعه چهار شرکت مندرج در تفاهمنامه) نه ۲۵۰ هزار میلیارد ریال. بنا به دلایل فوق، شرایط نامساعد اقتصادی، احتمال عدم تحقق سود در نظر گرفته شده بانک مرکزی و عدم پرداخت معوقات سود سهام، پیش‌بینی می‌شود عملکرد این بخش تا پایان سال ۱۳۹۷، حداکثر به ۴۵ هزار میلیارد ریال افزایش پیدا کند و بر این اساس، تنها ۱۸ درصد از منابع در نظر گرفته شده از محل سود شرکت‌های دولتی در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ محقق خواهد شد.

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، رقم سود شرکت‌های دولتی از ۲۵۰ هزار میلیارد ریال مصوب قانون بودجه سال ۱۳۹۷، به ۱۲۰ هزار میلیارد ریال (بیش از ۵۰ درصد) کاهش پیدا کرده است، ولی نسبت به عملکرد پیش‌بینی شده در سال ۱۳۹۷ (۴۵ هزار میلیارد ریال) بیش از دوونیم برابر شده است. پیش‌بینی می‌شود میزان عملکرد سود سهام شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۹۸، حداکثر ۴۰ هزار میلیارد باشد که با توجه به رقم مصوب عملکرد ۳۳ درصدی خواهد داشت. با دقت بیشتر به اجزای تشکیل‌دهنده سود شرکت‌های دولتی، مشخص می‌گردد جزء سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی‌الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی، از ۱۹۶ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷، به ۱۱۰ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۸ کاهش یافته است. علت این کاهش در سال ۱۳۹۸، کسر ۹۰ هزار میلیارد ریال درآمد حاصل از مابه‌التفاوت نرخ ارز است که در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، به سود سهام بانک مرکزی اضافه شده است. در واقع سود سهام ابرازی شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۹۷ بدون در نظر گرفتن ۹۰ هزار میلیارد مذکور، حدود ۱۰۶ هزار میلیارد ریال بوده که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، به ۱۱۰ هزار میلیارد ریال افزایش پیدا کرده است.

جزء سود سهام شرکت‌های با سهم دولتی کمتر از پنجاه درصد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ تغییری نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ نداشته و ثابت مانده، اما سود سهام معوقه شرکت‌های دولتی بیش از ۹۰ درصد کاهش پیدا کرده است. به نظر می‌رسد کاهش این جزء به بند «۴» تفاهمنامه مذکور

برمی‌گردد^۱ که در آن مقرر شده است سازمان امور مالیاتی و خزانه‌داری کل کشور هیچ مبلغی را تحت عناوین مالیات معوقه، جریمه مالیات معوق، سود سهام معوق و نظایر آن، از منابع چهار شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی پالایش و پخش، شرکت پخش فراورده‌های نفتی و شرکت ملی گاز ایران برداشت نکنند و همان‌طور که پیش‌تر توضیح داده شد، معوقات شرکت‌های زیرمجموعه چهار شرکت مذکور نیز وصول نشده و با توجه به سهم بالای شرکت‌های پالایشی در سود سهام معوقه، منابع حاصل از ردیف سود سهام معوقه شرکت‌های دولتی برای سال ۱۳۹۸ کاهش چشمگیری یافته است.

نکته دیگری در خصوص سود شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه وجود دارد که در جدول ۴ منعکس شده است. همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود مبلغ ۱۱۲,۳۶۲,۳۷۴ میلیون ریال (شامل ۵۰ درصد سود ویژه به مبلغ ۶۷,۱۸۷,۳۰۰ میلیون ریال و سود سهام به مبلغ ۴۵,۱۷۵,۰۷۴ میلیون ریال) به عنوان سود سهام شرکت‌های دولتی در جدول ۱۱ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور درج شده است. در حالی که در ردیف ۱۳۰۱۰۱ جدول ۵ لایحه، مبلغ ۱۱۰,۶۷۰,۶۳۳ میلیون ریال (شامل ۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت) برای کلیه شرکت‌های دولتی پیشنهاد شده است. نکته‌ای که وجود دارد این است که اگر مبلغ ۷۷۸,۶۳۶ میلیون ریال که مربوط به سود سهام سایر سهامداران است^۲، از مبلغ ۱۱۲,۳۶۲,۳۷۴ میلیون ریال کسر شود، مبلغ ۱۱۱,۵۸۳,۷۳۸ میلیون ریال حاصل می‌شود که این مبلغ باید به جای مبلغ ۱۱۰,۶۷۰,۶۳۳ میلیون ریال در ردیف ۱۳۰۱۰۱ جدول ۵ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ درج شود. با دقت بیشتر مشخص می‌شود رقم سود سهم دولت به میزان ۹۱۳,۱۰۵ میلیون ریال نیز از مبلغ ۱۱۱,۵۸۳,۷۳۸ میلیون ریال کسر شده و مبلغ ۱۱۰,۶۷۰,۶۳۳ میلیون ریال جدول ۵ لایحه حاصل شده است. بر این اساس معلوم نیست مبلغ ۹۱۳,۱۰۵ میلیون ریال سهم دولت در کدام قسمت از بودجه به عنوان درآمد دولت منعکس می‌شود.

جدول ۴. مقایسه ارقام مربوط به سود شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

میلیون ریال	شرح	
۶۷,۱۸۷,۳۰۰	۵۰ درصد سود ویژه	جدول ۱۱ لایحه بودجه
۴۵,۱۷۵,۰۷۴	سود سهام	
۱۱۲,۳۶۲,۳۷۴	مجموع	
۷۷۸,۶۳۶	سایر سهامداران	پیوست ۳
۹۱۳,۱۰۵	سهم دولت	
۴۳,۴۸۳,۳۳۳	سود سهام شرکت نفت	
۴۵,۱۷۵,۰۷۴	مجموع	
۱۱۰,۶۷۰,۶۳۳	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه + سود سهام شرکت نفت)	جدول ۵ لایحه

مأخذ: همان.

۱. با توجه به اینکه پیش‌نویس تفاهمنامه مذکور برای سال ۱۳۹۸ نیز مورد توافق قرار گرفته است.
 ۲. پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸.

همچنین لازم به توضیح است که ردیف ۱۳۰۱۰۱ تحت عنوان سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی در جدول ۵ لایحه آورده شده است در حالی که شامل مبلغ ۲۳۹ میلیارد ریال سود سهام مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در جدول ۳-۱۱ پیوست ۳ نیز می‌باشد. از آنجایی که مؤسسات مزبور در قالب شرکت دولتی نبوده و به علت نداشتن سهام در سرمایه خود تحت سرفصل مزبور و به طور جداگانه در پیوست ۳ آورده می‌شوند، لذا احتساب سود سهام برای آنها محل ابهام است و نیاز به بررسی جداگانه دارد.

۲-۴-۲. مالیات

در جدول ۵، مالیات شرکت‌های دولتی نشان داده شده است. علت افزایش مالیات علی الحساب اشخاص حقوقی دولتی در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، افزایش مالیات بانک مرکزی از محل مابه‌التفاوت نرخ ارز می‌باشد. مالیات پیش‌بینی شده بانک مرکزی همانند سود آن، در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ اصلاح شده و به میزان ۴۵ هزار میلیارد ریال نسبت به لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ افزایش پیدا کرده است. همچنین به دلیل آنکه مقرر گردید مبالغ اضافه شده به مالیات و سود بانک مرکزی مشمول ماده (۴) قانون الحاق ۲ نگردد، در هشت‌ماهه اول سال، از محل سود سهام بانک مرکزی عملکردی وجود نداشته و عملکرد مربوط به مالیات علی الحساب اشخاص حقوقی دولتی تنها ۲۲ هزار میلیارد ریال برای هشت‌ماهه نخست سال ۱۳۹۷ است. از ۷۳ هزار میلیارد ریال مصوب مالیات عملکرد شرکت‌های دولتی، تنها ۱۵ هزار میلیارد ریال آن در هشت‌ماهه اول سال وصول شده است. ردیف مالیات علی الحساب اشخاص حقوقی دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ از کاهش ۴۵ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ برخوردار بوده که علت این کاهش، کسر رقم ۴۰ هزار میلیارد ریالی مالیات بانک مرکزی از ردیف مذکور است. در مجموع مالیات شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ حدود ۲۷ درصد کاهش نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ را نشان می‌دهد.

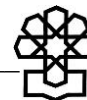
جدول ۵. مالیات شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

در قانون و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

(هزار میلیارد ریال / درصد)

مالیات	لایحه ۱۳۹۷	قانون ۱۳۹۷	لایحه ۱۳۹۸	رشد لایحه ۱۳۹۸ نسبت به قانون ۱۳۹۷
مالیات علی الحساب اشخاص حقوقی دولتی - وصول ماهیانه یک‌دوازدهم رقم	۵۳	۹۸	۵۴	-۴۵
مالیات عملکرد شرکت‌های دولتی	۷۳	۷۳	۷۰	-۴
جمع	۱۲۶	۱۷۱	۱۲۴	-۲۷

مأخذ: همان.

بخش ۳. تصویر شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

همان‌طور که در بخش اول گزارش توضیح داده شد، در پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ برای اولین بار شرکت‌های دولتی بر اساس امور هفتگانه خدمات عمومی، امور دفاعی و امنیتی، امور اقتصادی، امور مسکن، عمران شهری و روستایی، امور سلامت، امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری و امور رفاه اجتماعی دسته‌بندی شده‌اند. در ادامه سهم منابع و مصارف، سود و مالیات شرکت‌های دولتی بر حسب هریک از امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ارائه شده است.

۳-۱. مقایسه سهم منابع و مصارف شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

همان‌طور که در جدول ۶ و نمودار ۱ ملاحظه می‌شود شرکت‌های امور اقتصادی (مجموع سودده و زیان‌ده) با ۲۸۲ شرکت از مجموع ۳۸۳ شرکت، بانک و مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت، حدود ۸۸ درصد از کل منابع و مصارف را به خود اختصاص داده‌اند و سهم ۹ بانک از مجموع منابع و مصارف حدود ۸ درصد است. بنابراین سهم ۹۰ شرکت و دو مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت از منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت حدود ۴ درصد است.

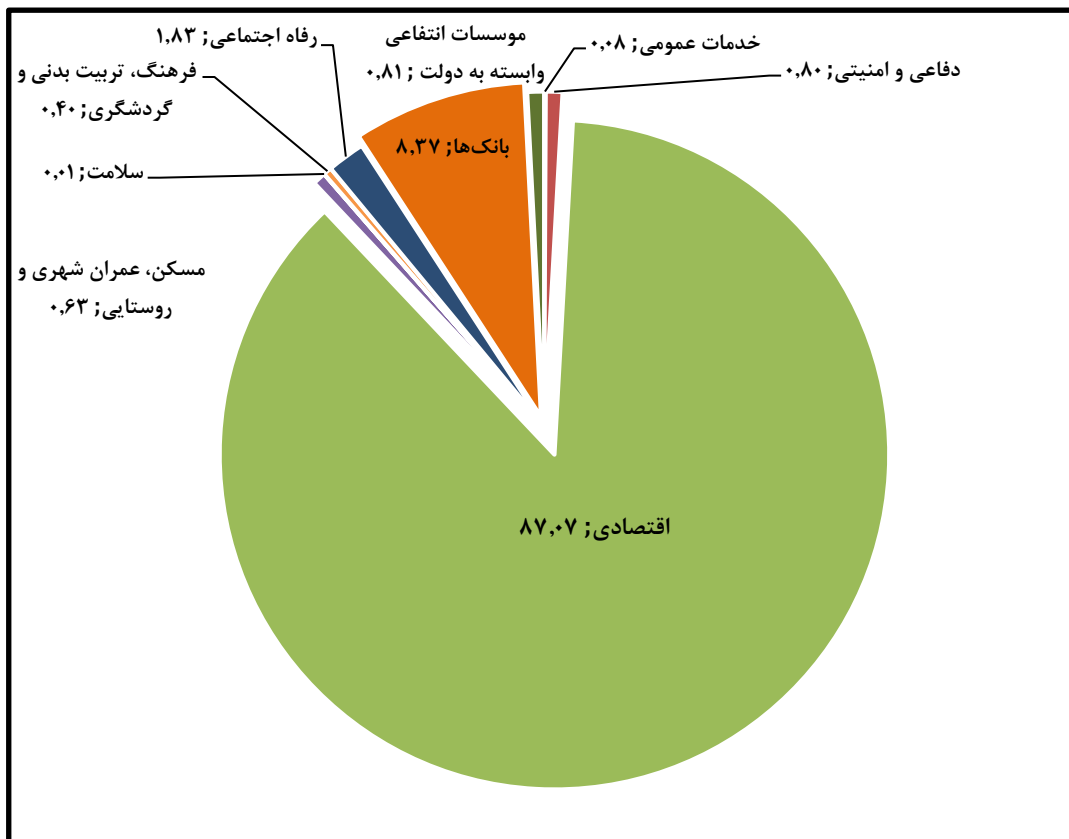
جدول ۶. سهم منابع و مصارف شرکت‌های دولتی به تفکیک امور، بانک‌ها

و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ (هزار میلیارد ریال)

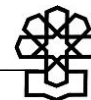
امور	سودده/ زیان‌ده	تعداد	مبلغ	سهم (درصد)
خدمات عمومی	سودده	۶	۱۰	۰/۰۸
دفاعی و امنیتی	سودده	۱۵	۱۰۲	۰/۸
اقتصادی	سودده	۲۵۱	۱۰,۹۸۵	۸۶/۱۷
	زیان‌ده	۳۱	۱۱۵	۰/۹۰
	مجموع	۲۸۲	۱۱,۱۰۰	۸۷/۰۷
مسکن، عمران، شهری و روستایی	سودده	۲۴	۵۲	۰/۴۱
	زیان‌ده	۳۱	۲۹	۰/۲۲
	مجموع	۵۵	۸۱	۰/۶۳
سلامت	سودده	۱	۱	۰/۰۱
فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	سودده	۸	۵	۰/۰۴
	زیان‌ده	۳	۴۶	۰/۳۶
	مجموع	۱۱	۵۱	۰/۴
رفاه اجتماعی	سودده	۲	۲۳۳	۱/۸۳
مجموع شرکت‌های دولتی				۹۰/۸۲
بانک‌ها		۹	۱,۰۶۷	۸/۳۷
مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت		۲	۱۰۳	۰/۸۱
مجموع شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت				۱۰۰

مأخذ: همان.

نمودار ۱. سهم منابع و مصارف شرکت‌های دولتی به تفکیک امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

مأخذ: محاسبات پژوهش.

۳-۲. مقایسه سود سهام و مالیات شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی

وابسته به دولت

در جدول ۷، ۵۰ درصد سود ویژه مصوب شرکت‌های دولتی و سود سهام شرکت ملی نفت به تفکیک هریک از امور هفت‌گانه، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت آمده است و سهم هریک از موارد مذکور از مجموع ۵۰ درصد سود ویژه محاسبه شده است. این نکته شایان ذکر است که سود سهام شرکت نفت (ذیل امور اقتصادی) به مبلغ ۴۳,۴۸۳ میلیارد ریال به جای درج در ستون ۵۰ درصد سود ویژه در ستون سهم دولت (ذیل سرفصل تخصیص سود) درج می‌شود،^۱ ولی در جدول ۷، رقم مذکور با ۵۰ درصد سود ویژه سایر شرکت‌ها ذیل امور اقتصادی جمع شده است. حدود ۸۵ درصد از سود ویژه شرکت‌های دولتی مربوط به شرکت‌های ذیل امور اقتصادی و سود سهام شرکت نفت است. سهم بانک‌ها از مجموع ۵۰ درصد سود ویژه حدود ۱۳ درصد است و بعد از شرکت‌های اقتصادی در رتبه دوم قرار می‌گیرند.

جدول ۷. سهم شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از

مجموع ۵۰ درصد سود ویژه مصوب و سود سهام شرکت ملی نفت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

(میلیارد ریال)

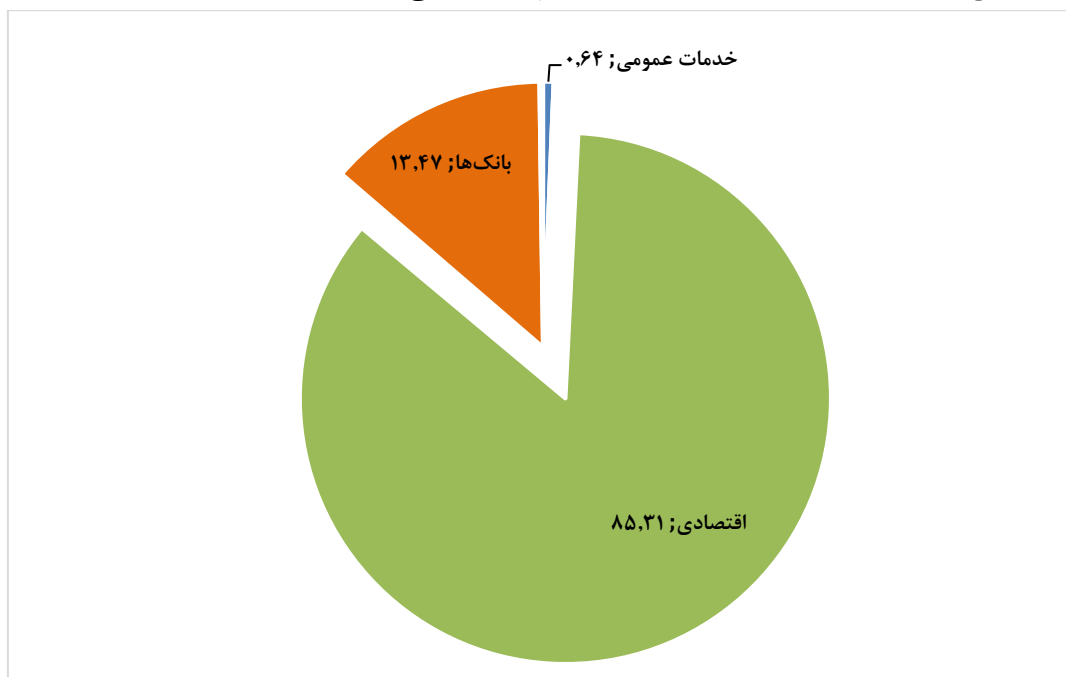
سهم (درصد)	۵۰ درصد سود ویژه + سود سهام شرکت ملی نفت	امور
۰/۶۴	۷۰۵	خدمات عمومی
۰/۱۴	۱۵۲	دفاعی و امنیتی
۸۵/۳۱	۹۴,۴۱۷	اقتصادی
۰/۲۲	۲۴۵	مسکن، عمران شهری و روستایی
۰	۰	سلامت
۰	۲	فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری
۰	۰	رفاه اجتماعی
۸۶/۳۱	۹۵,۵۲۱	مجموع شرکت‌های دولتی
۱۳/۴۷	۱۴,۹۱۰	بانک‌ها
۰/۲۲	۲۳۹	مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۱۰۰	۱۱۰,۶۷۱	مجموع شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

مأخذ: همان.

۱. اعمال این روش برای درج سود این شرکت، عملاً موجب عدم اجرای حکم ماده (۴) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) است که کلیه شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و بانک‌ها که در بودجه کل کشور برای آنها سود ویژه پیش‌بینی می‌شود را موظف می‌کند تا مالیات علی‌الحساب و سود سهام علی‌الحساب بودجه مصوب خود را به صورت یک‌دوازدهم در هر ماه واریز کنند.

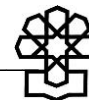
در نمودار ۲ نیز سهم هریک از شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از مجموع ۵۰ درصد سود ویژه نشان داده شده که سهم بالای شرکت‌های ذیل امور اقتصادی از مجموع ۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت ملی نفت را به خوبی نمایش می‌دهد.

نمودار ۲. سهم شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از مجموع ۵۰ درصد سود ویژه مصوب و سود سهام شرکت ملی نفت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

مأخذ: محاسبات پژوهش.

یک بررسی جزئی‌تر برای سهم هریک از شرکت‌ها از ۵۰ درصد سود ویژه سال ۱۳۹۸ شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت (جدول ۸)، مؤید آن است شرکت ملی نفت ایران ۴۰ درصد، شرکت ملی گاز ایران ۱۹ درصد، بانک مرکزی ۱۲ درصد و پالایش نفت اراک ۸ درصد از ۵۰ درصد سود ویژه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ سهم دارند. بدین ترتیب چهار شرکت مزبور در مجموع سهمی حدود ۷۹ درصد از مجموع ۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام را دارا هستند.

جدول ۸. سهم شرکت‌ها از مجموع ۵۰ درصد سود ویژه مصوب و سود سهام شرکت ملی نفت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

نام شرکت	۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت ملی نفت (هزار میلیارد ریال)	سهم (درصد)
ملی نفت ایران	۴۳	۴۰
ملی گاز ایران	۲۰	۱۹
بانک مرکزی	۱۳	۱۲
پالایش نفت اراک	۹	۸
مجموع	۸۶	۹۷

مأخذ: همان.

در جدول ۹ و نمودار ۲ سهم هریک از شرکت‌های دولتی به تفکیک امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از مجموع مالیات مصوب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود سهم شرکت‌های اقتصادی از مجموع مالیات مصوب حدود ۸۵ درصد است و سهم این شرکت‌ها از مالیات با سهم آنها از مجموع ۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت ملی نفت، تقریباً برابر است. همانند سود سهام، بانک‌ها با سهم حدود ۱۴ درصدی از مالیات در رتبه دوم قرار می‌گیرند.

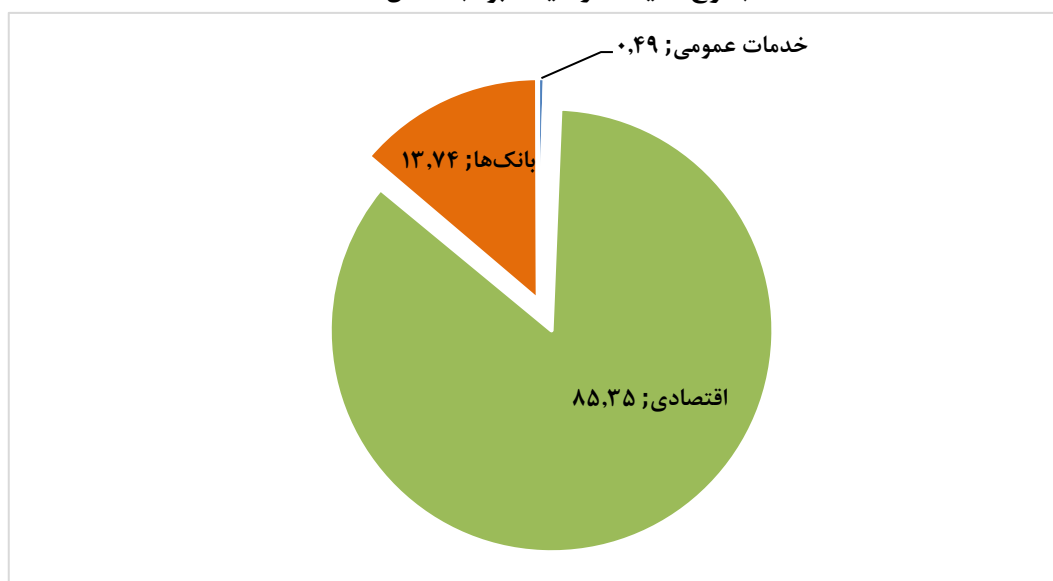
جدول ۹. سهم شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از مجموع مالیات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

(میلیون ریال)

امور	مالیات	سهم (درصد)
خدمات عمومی	۲۶۸،۲۲۶	۰/۴۹
دفاعی و امنیتی	۷۴،۶۹۱	۰/۱۴
اقتصادی	۴۶،۲۹۷،۷۸۸	۸۵/۳۵
مسکن، عمران شهری و روستایی	۱۲۲،۶۸۰	۰/۲۳
سلامت	۱۱۲	۰
فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱،۰۶۳	۰
رفاه اجتماعی	۰	۰
مجموع شرکت‌های دولتی	۴۶،۷۶۴،۵۶۰	۸۶/۲۱
بانک‌ها	۷،۴۵۵،۰۰۰	۱۳/۷۴
مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	۲۵،۱۴۹	۰/۰۵
مجموع شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	۵۴،۲۴۴،۷۰۹	۱۰۰

مأخذ: همان.

نمودار ۳. سهم شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از مجموع مالیات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

مأخذ: محاسبات پژوهش.

همانند ۵۰ درصد سود ویژه، یک بررسی جزئی‌تر برای مالیات سال ۱۳۹۸ شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در جدول ۱۰، نشان‌دهنده سهم ۴۰ درصدی شرکت نفت، ۱۹ درصدی شرکت گاز، ۱۲ درصدی بانک مرکزی و ۸ درصدی پالایش نفت اراک از مجموع مالیات شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ است. بدین ترتیب چهار شرکت مزبور در مجموع سهمی حدود ۷۹ درصد از مجموع مالیات را دارا هستند.

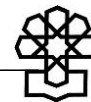
جدول ۱۰. سهم شرکت‌ها از مجموع مالیات مصوب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

نام شرکت	مالیات (هزار میلیارد ریال)	سهم (درصد)
ملی نفت ایران	۲۲	۴۰
ملی گاز ایران	۱۰	۱۹
بانک مرکزی	۷	۱۲
پالایش نفت اراک	۴	۸
جمع	۴۳	۷۹

مأخذ: همان.

۳-۳. شرکت‌های ذیل امور اقتصادی

همان‌طور که در بخش ارائه تصویر کلان شرکت‌های دولتی به تفکیک امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت دیده شد، شرکت‌های دولتی ذیل امور اقتصادی با ۲۸۲ شرکت، از مجموع منابع و

مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ۸۸ درصد، مجموع ۵۰ درصد سود ویژه و سود شرکت ملی نفت ۸۵ درصد و مالیات مصوب ۸۵ درصد سهم دارند. بنابراین، این بخش از اهمیت به‌سزایی در پیوست ۳ منضم به لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ برخوردار است. به همین دلیل در این بخش، شرکت‌های ذیل امور اقتصادی با جزئیات بیشتری مورد بررسی قرار گرفته‌اند تا مشخص شود سهم کدام شرکت‌ها از مجموع شرکت‌های پیوست ۳ لایحه بودجه بالاتر از سایر شرکت‌هاست.

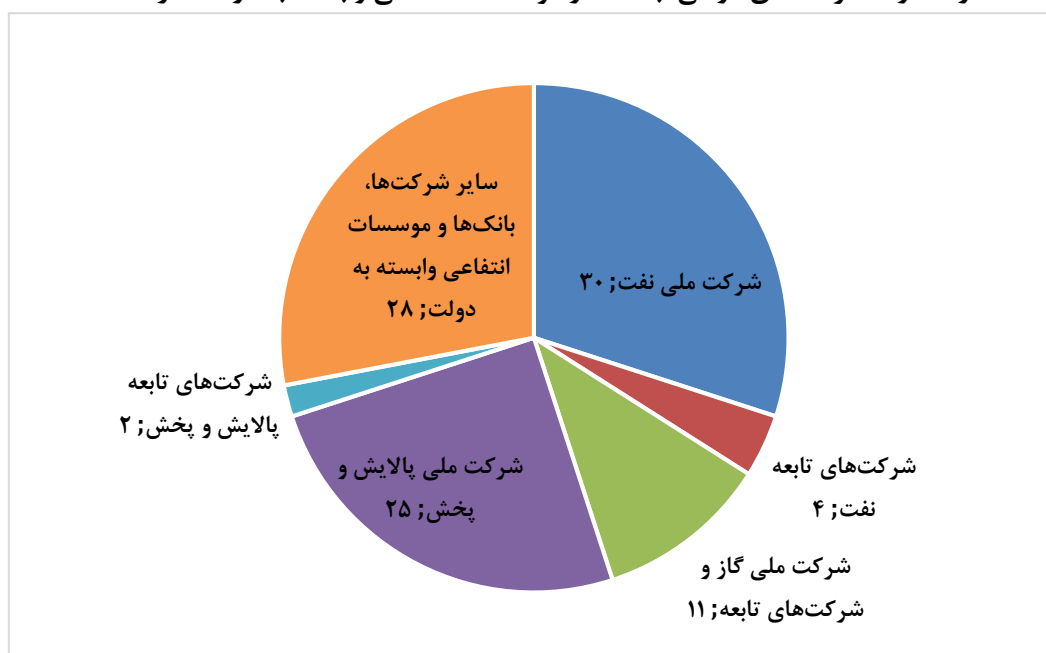
نتیجه‌ای که در یک بررسی کلی روی شرکت‌های ذیل امور اقتصادی حاصل گردید، نشان‌دهنده سهم بالای شرکت‌های حوزه نفت، گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی از کل بودجه شرکت‌های دولتی است. به همین دلیل شرکت‌های حوزه نفت، گاز، پالایش و پخش فراورده‌های نفتی از سایر شرکت‌ها تفکیک شده و سهم هریک از این شرکت‌ها به تفکیک شرکت اصلی (شرکت ملی نفت، ملی گاز و ملی پالایش و پخش) و شرکت‌های تابعه از کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ارائه شده است^۱ (جدول ۱۱). شرکت ملی نفت به همراه یک ردیف فرعی و ۲۴ شرکت تابعه، شرکت ملی گاز به همراه یک ردیف فرعی و ۴۴ شرکت تابعه (۳۱ شرکت گاز استانی و ۱۳ شرکت دیگر) و شرکت ملی پالایش و پخش به همراه هفت شرکت تابعه^۲ مجموعاً ۷۸ شرکت در سه گروه مجزا قرار گرفته و ۲۰۴ شرکت باقی‌مانده ذیل امور اقتصادی به همراه ۹۰ شرکت دیگر ذیل سایر امور، به اضافه ۹ بانک و دو مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت در مجموع ۳۰۵ شرکت، بانک و مؤسسه انتفاعی، در گروه سایر طبقه‌بندی شده‌اند.

همان‌طور که در جدول ۱۱ این گزارش مشخص است شرکت ملی نفت حدود ۳۰ درصد و شرکت ملی پالایش و پخش حدود ۲۵ درصد و در مجموع ۵۵ درصد از کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی را به خود اختصاص داده‌اند. بر این اساس وقتی از رقم ۱۲,۷۰۰ هزار میلیارد ریالی بودجه شرکت‌های دولتی صحبتی به میان می‌آید، باید توجه داشته باشیم که بیش از ۶,۰۰۰ هزار میلیارد ریال آن تنها به دو شرکت اختصاص دارد. سهم سه حوزه مذکور از مجموع منابع و مصارف، حدود ۷۲ درصد است و ۳۰۵ شرکت، بانک و مؤسسه انتفاعی وابسته به دولت تنها ۲۸ درصد از کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی سهم دارند. (نمودار ۴)

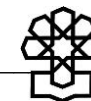
سهم شرکت‌های حوزه نفت، گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی از مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای صفر است و بنابراین سایر شرکت‌ها ۱۰۰ درصد اعتبارات این ردیف را به خود اختصاص داده‌اند. ۷۹ درصد مالیات مصوب شرکت‌های دولتی مربوط به شرکت‌های مذکور است و ۳۰۵ شرکت دیگر تنها ۲۱ درصد از مالیات شرکت‌های دولتی سهم دارند. ۹۶ درصد ردیف سود سهام متعلق به شرکت ملی نفت و ۱ درصد آن متعلق به شرکت‌های تابعه پالایش و پخش فراورده‌های نفتی است و مجموع ۳۰۵ شرکت دیگر، تنها ۳ درصد سود سهام مصوب را پرداخت می‌کنند.

۱. ارقام مربوطه در پیوست ۲ ارائه شده است.
۲. لیست شرکت‌ها در پیوست ۳ ارائه شده است.

نمودار ۴. سهم هریک از شرکت‌های حوزه نفت، گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی از کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت (درصد)

مأخذ: محاسبات پژوهش.

جدول ۱۱. سهم هریک از شرکت‌های حوزه نفت، حوزه گاز و حوزه پالایش و پخش از کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته

به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ (درصد)

سایر	حوزه پالایش و پخش		حوزه گاز		حوزه نفت		مصارف	سایر	حوزه پالایش و پخش		حوزه گاز		حوزه نفت		منابع
	تابعه	شرکت اصلی	تابعه	شرکت اصلی	تابعه	شرکت اصلی			تابعه	شرکت اصلی	تابعه	شرکت اصلی	تابعه	شرکت اصلی	
۲۶	۲	۳۱	۵	۶	۵	۲۵	هزینه‌ها	۲۶	۲	۳۰	۵	۶	۴	۲۷	درآمدها
۲۱	۱۲	۱	۵	۱۹	۲	۴۰	مالیات	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
۳۹	۱۸	۲	۸	۳۰	۳	۰	۵۰ درصد سود ویژه	۳۳	۰	۳	۳	۱۱	۰	۵۰	تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی
۳	۱	۰	۰	۰	۰	۹۶	سود سهام	۳۲	۰	۴	۰	۲	۱	۶۱	وام‌های خارجی
۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	سایر حساب‌های تخصیص سود	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	دارایی‌های جاری
۱۷	۰	۰	۰	۲	۰	۸۱	بازپرداخت تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	۴۰	۱	۵	۷	۷	۱	۳۹	سایر دریافت‌ها
۹	۰	۱	۰	۱۷	۰	۷۳	بازپرداخت وام‌های خارجی								
۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	وجوه اداره شده								
۲۶	۵	۵	۱۲	۷	۶	۳۹	بازپرداخت ودیعه، بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها								
۴۷	۱	۴	۷	۹	۰	۳۲	هزینه‌های سرمایه‌ای								
۹۷	۰	۰	۰	۰	۳	۰	افزایش دارایی‌های جاری								
۲۸	۲	۲۴	۵	۶	۴	۳۱	جمع								
۲۵	۴	۰	۲۴	۰	۲	۴۵	کسر می‌شود: ذخیره استهلاک منظور در هزینه جاری								
۲۸	۲	۲۵	۵	۶	۴	۳۰	جمع کل	۲۸	۲	۲۵	۵	۶	۴	۳۰	جمع کل

مأخذ: همان.

بخش ۴. واگذاری‌ها

همان‌طور که در بخش‌های قبلی گفته شد، در جدول ۵ پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، خلاصه کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به تفکیک گروه‌های سه‌گانه قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی ارائه شده که حاوی اطلاعات مفیدی است. به همین دلیل، در ابتدای این بخش، تصویر شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به تفکیک گروه‌بندی مذکور ارائه شده و در بخش بعدی، واگذاری شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، مورد بررسی قرار گرفته است.

۴-۱. تصویر شرکت‌های دولتی بر حسب امور، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به تفکیک گروه‌های سه‌گانه قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی

در جدول ۱۲، خلاصه کل منابع و مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به تفکیک گروه‌های سه‌گانه قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و سهم هریک از گروه‌ها ارائه شده است. شایان ذکر است که جدول مذکور، بر اساس جدول شماره ۵ پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ که برای اولین بار ارائه شده، تنظیم شده است. بر اساس ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، فعالیت‌های اقتصادی به سه گروه زیر تقسیم می‌شوند:

۱. شرکت‌های گروه یک: مالکیت، سرمایه‌گذاری و مدیریت برای دولت در این گروه به هر نحو و به هر میزان ممنوع است، جز از طریق سازمان‌های توسعه‌ای با سازوکار پیش‌بینی شده در تبصره «۳» ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی.

۲. شرکت‌های گروه دو: مالکیت، سرمایه‌گذاری و مدیریت برای دولت در این گروه حداکثر تا ۲۰ درصد از مجموع ارزش هر فعالیت مجاز است.

۳. شرکت‌های گروه سه: مالکیت، سرمایه‌گذاری و مدیریت در فعالیت‌ها و بنگاه‌های این گروه منحصرأ در اختیار دولت است.

با توجه به جدول ۱۲، مشخص می‌شود ۵۶ درصد از منابع و مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در گروه سه فعالیت‌های اقتصادی قرار می‌گیرد که مشمول واگذاری نیستند و این سهم از منابع و مصارف بودجه شرکت‌های دولتی قابل کاهش از طریق واگذاری نمی‌باشد. شرکت‌های مشمول ماده (۴) آیین‌نامه تشخیص و انطباق^۱ با سهم ۳۵ درصدی از منابع و مصارف

۱. آیین‌نامه اجرایی تشخیص، انطباق و طبقه‌بندی فعالیت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی با هریک از سه گروه اقتصادی مصرح در ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۱۴.

شرکت‌های دولتی، پس از شرکت‌های مشمول گروه سه، در رتبه دوم قرار می‌گیرند. در ماده (۴) آیین‌نامه مذکور آمده است که شرکت‌های مادر تخصصی دارای شرکت‌های زیرمجموعه که به شکل یکجا واگذاری نمی‌شوند، پس از واگذاری تمامی شرکت‌های زیرمجموعه، بر اساس احکام آیین‌نامه مذکور توسط وزارتخانه امور اقتصادی و دارایی و وزارتخانه ذی‌ربط تعیین تکلیف خواهند شد. متأسفانه ماده مذکور عملکردی نداشته و برخی از شرکت‌های مادر تخصصی به‌رغم واگذاری شرکت‌های زیرمجموعه آنها، کماکان بلا تکلیف بوده و تصمیمی در خصوص اینکه شرکت‌های مذکور در کدام یک از گروه‌های فعالیت‌های اقتصادی قرار می‌گیرند، اتخاذ نشده است. تعیین تکلیف در خصوص شرکت‌های مذکور و واگذاری آنها، می‌تواند به کاهش سهم ۳۵ درصدی منابع و مصارف شرکت‌های دولتی منجر شود.

نکته دیگری که باید مورد توجه قرار گیرد وجود ستون سایر در جدول ۱۲ است. با توجه به ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی که هریک از بنگاه‌ها و فعالیت‌های اقتصادی باید در یکی از گروه‌های سه‌گانه مذکور ساماندهی می‌شدند، معلوم نیست منظور از سایر کدام بنگاه‌ها یا فعالیت‌های اقتصادی هستند. البته آنچه به عنوان اولین حدس به نظر می‌رسد، منظور از سایر در جدول ۱۰، خروج برخی از بنگاه‌ها از فهرست طبقه‌بندی است. «در دولت‌های دهم و یازدهم تعداد ۴۲ و ۵۲ شرکت که در پیوست‌های اولیه آیین‌نامه تشخیص و انطباق به ترتیب در گروه‌های یک و دو طبقه‌بندی شده بودند، تحت عنوان «خروج از فهرست» فاقد گروه‌بندی شده‌اند. به عبارت دیگر در کنار گروه‌های سه‌گانه تعریف شده در قانون، تعداد ۹۴ بنگاه اقتصادی در گروه چهارمی (خارج از گروه‌بندی قانون) طبقه‌بندی شده‌اند که در وضعیت بلا تکلیفی به سر می‌برند. به عنوان مثال می‌توان به ۳۰ شرکت عمران و بهسازی شهری ایران، سازمان ملی زمین و مسکن، سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی، شرکت‌های توزیع نیروی برق، شرکت عمران شهر جدید پردیس، شرکت عمران شهر جدید پرند و ... اشاره کرد»^۱.

سهم هریک از گروه‌های یک و دو فعالیت‌های اقتصادی از کل منابع و مصارف شرکت‌های دولتی با توجه به جدول ۱۲، به ترتیب ۱ و ۵ درصد است. با فرض اینکه هیچ یک از بنگاه‌های مشمول ماده (۴) آیین‌نامه تشخیص و انطباق واگذار نشوند، با واگذاری همه بنگاه‌های مشمول گروه‌های یک و دو، تنها ۶ درصد از کل منابع و مصارف بودجه شرکت‌های دولتی کاهش می‌یابد و رقم بالای بودجه شرکت‌های دولتی، با واگذاری همه بنگاه‌های مشمول تغییر چندانی نخواهد کرد.

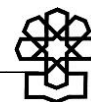
۱. گزارش نظارتی نحوه اجرای قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (شماره مسلسل ۱۵۶۱۱)، مورخ ۱۳۹۶/۰۹/۲۹.

جدول ۱۲. سهم شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به تفکیک گروه‌های سه‌گانه قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی

(هزار میلیارد ریال / درصد)

جمع	سایر		مشمول ماده (۴) آیین‌نامه تشخیص و انطباق		گروه یک		گروه دو		گروه سه		شرح
	سهم	رقم	سهم	رقم	سهم	رقم	سهم	رقم	سهم	رقم	
											منابع
۱۰,۴۵۹	۲	۲۵۰	۴۰	۴,۱۳۴	۱	۱۲۳	۴	۳۷۱	۵۳	۵,۵۸۱	درآمدها
۳۰	۰	۰	۱۱	۳	۰	۰	۱۶	۵	۷۳	۲۲	اعتبارات هزینه
۱۴۱	۴	۶	۴۴	۶۲	۰	۰	۳۶	۵۰	۱۵	۲۲	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
۷۷۱	۲	۱۴	۲۲	۱۷۰	۳	۲۷	۱۱	۸۶	۶۱	۴۷۴	منابع - تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی
۴۲۰	۱	۶	۶	۲۴	۱	۶	۵	۲۱	۸۷	۳۶۴	وام‌های خارجی
۴۲	۱۴	۶	۲	۱	۰	۰	۴۳	۱۸	۴۱	۱۷	دارایی‌های جاری
۸۸۵	۴	۳۲	۱۲	۱۰۷	۱	۶	۳	۲۹	۸۰	۷۱۰	سایر دریافت‌ها
											مصارف
۹,۹۲۱	۲	۲۴۸	۴۱	۴,۰۴۷	۱	۱۲۳	۴	۳۴۹	۵۲	۵,۱۵۵	هزینه‌ها
۵۴	۱	۱	۲۰	۱۱	۰	۰	۱۱	۶	۶۷	۳۶	مالیات
۶۷	۲	۱	۳۳	۲۲	۰	۰	۱۹	۱۳	۴۵	۳۱	۵۰ درصد سود ویژه
۴۵	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۹۸	۴۴	سود سهام
۰	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۹۸	۰	سایر حساب‌های تخصیص سود
۸۲۶	۰	۱	۸	۶۸	۳	۲۵	۳	۲۳	۸۶	۷۰۸	بازپرداخت تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی
۱۹۱	۰	۰	۱۸	۳۴	۰	۰	۰	۰	۸۲	۱۵۶	بازپرداخت وام‌های خارجی
۶	۴۵	۳	۱	۰	۰	۰	۱۳	۱	۴۱	۲	وجوه اداره شده
۲۷۸	۱	۳	۱۲	۳۲	۴	۱۰	۹	۲۶	۷۵	۲۰۸	بازپرداخت ودیعه، بدهی‌ها و سایر بازپرداخت‌ها
۱,۵۷۸	۴	۶۰	۱۹	۲۹۶	۰	۵	۱۲	۱۸۴	۶۵	۱,۰۳۳	هزینه‌های سرمایه‌ای
۵۰	۶	۳	۲	۱	۲	۱	۱۶	۸	۷۴	۳۷	افزایش دارایی‌های جاری
۱۳,۰۱۷	۲	۳۲۰	۳۵	۴,۵۱۲	۱	۱۶۳	۵	۶۱۱	۵۷	۷,۴۱۲	جمع
۲۶۹	۲	۵	۴	۱۰	۰	۱	۱۱	۳۰	۸۳	۲۲۳	کسر می‌شود: ذخیره استهلاک منظور در هزینه جاری
۱۲,۷۴۸	۲	۳۱۵	۳۵	۴,۵۰۱	۱	۱۶۲	۵	۵۸۱	۵۶	۷,۱۸۹	جمع کل

مأخذ: همان.

۴-۲. واگذاری شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

برای بررسی واگذاری شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، می‌توان این بخش را به دو زیربخش منابع حاصل از واگذاری و مصارف واگذاری تقسیم کرده و در ذیل هر یک از بخش‌های مذکور، جداول و ردیف‌های مرتبط را توضیح داد.

۴-۲-۱. منابع حاصل از واگذاری

یکی از منابع دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، درآمد حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی است. این منابع به تفکیک در بخش واگذاری دارایی‌های مالی جدول ۵ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ در بند «۵» (ردیف‌های ۳۱۰۵۰۱، ۳۱۰۵۰۲ و ۳۱۰۵۱۵) و بند «۸» (ردیف ۳۱۰۸۰۱) آورده شده است. مقایسه ارقام مربوطه طی سال‌های ۱۳۹۶ و عملکرد آن، ۱۳۹۷ و عملکرد تا تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۴ و ۱۳۹۸ به همراه پیش‌بینی عملکرد برای سال آینده در جدول ۱۳ گزارش ارائه شده است.

این نکته قابل ذکر است که مبلغ ردیف ۳۱۰۵۰۲ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، به میزان ۱۲,۲۰۰ میلیارد ریال بوده، ولی در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، ۶,۰۰۰ میلیارد ریال به این ردیف اضافه شد و آن را به مبلغ ۱۸,۲۰۰ میلیارد ریال افزایش داد. بنابراین مجموع منابع حاصل از واگذاری که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، مبلغ ۶۵,۰۰۰ میلیارد ریال بود، به مبلغ ۷۱,۰۰۰ میلیارد ریال افزایش یافت. عملکرد واگذاری‌ها از ابتدای سال ۱۳۹۷ تا تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۴، حدود ۴۲,۵۰۰ میلیارد ریال است که پیش‌بینی می‌شود رقم مذکور تا پایان سال ۱۳۹۷، به ۴۹,۰۰۰ میلیارد ریال افزایش پیدا کند. بر این اساس، حدود ۷۰ درصد از منابع مصوب برای واگذاری‌ها در سال ۱۳۹۷، محقق خواهد شد.

همان‌طور که در جدول ۱۳ گزارش مشاهده می‌شود، منابع حاصل از واگذاری از ۷۱,۰۰۰ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به ۴۰,۰۰۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کاهش (حدود ۴۴ درصد) پیدا کرده است که پیش‌بینی می‌شود ۲۵,۰۰۰ میلیارد ریال آن به صورت نقدی (مجموع ردیف‌های ۳۱۰۵۰۱ و ۳۱۰۵۰۲) و ۱۱,۰۰۰ میلیارد ریال آن از طریق تهاتر منابع حاصل از واگذاری با بدهی دولت به اشخاص حاصل شود. در واقع پیش‌بینی می‌شود از مبلغ ۴۰,۰۰۰ میلیارد ریال مصوب منابع حاصل از واگذاری در لایحه ۱۳۹۸، ۳۶,۰۰۰ میلیارد ریال آن در سال ۱۳۹۸ تحقق پیدا کرده و عملکردی ۹۰ درصدی را رقم خواهد زد. همچنین ردیف‌های ۳۱۰۵۰۱ و ۳۱۰۵۰۲ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷، کاهش یافته و دو ردیف دیگر یعنی ۳۱۰۵۱۵ و ۳۱۰۸۰۱ افزایش پیدا کرده‌اند. افزایش ده برابری ردیف ۳۱۰۵۱۵ مربوط به منابع حاصل از فروش سهام و سهم‌الشرکه شرکت‌های دولتی وابسته به وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ قابل توجه است.

جدول ۱۳. منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌ها در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

(میلیارد ریال)

و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

سال ۱۳۹۸		سال ۱۳۹۷		سال ۱۳۹۶		عنوان درآمدها
برآورد مرکز پژوهش‌ها	لایحه	عملکرد تا ۱۳۹۷/۱۰/۱۴	قانون	عملکرد	قانون	
۲۳,۰۰۰	۲۴,۸۰۰	۳۵,۱۳۵	۴۸,۸۰۰	۴۰,۷۲۵	۷۹,۰۰۰	منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی (ردیف ۳۱۰۵۰۱)
۲,۰۰۰	۶,۲۰۰	۵۴۰	۱۸,۲۰۰	۶۰۶	۲۲,۰۰۰	منابع حاصل از واگذاری سهام، سهم‌الشرکه، اموال، دارایی و ... (۳۱۰۵۰۲)
-	۵,۰۰۰	۱,۳۵۸	۵۰۰	۳	۵۰۰	منابع حاصل از فروش سهام و سهم‌الشرکه شرکت‌های دولتی وابسته به وزارت جهاد کشاورزی (۳۱۰۵۱۵)
-	۴,۰۰۰	۳۴۴	۳,۵۰۰	۱۱۸	۳,۵۰۰	واگذاری باقی‌مانده سهام دولت در بانک‌ها و بیمه‌ها (۳۱۰۸۰۱)
-	-	۱,۳۲۴	-	۳۲۵	-	تسویه بدهی کارکنان صندوق بازنشستگی فولاد
-	-	۶۸	-	۶,۸۲۳	-	واریز به سایر حساب‌های خزانه در راستای بندهای قانون بودجه سالیانه کل کشور
۱۱,۰۰۰	-	۳,۸۳۸	-	۲۰,۷۱۱	-	تهداتر منابع حاصل از واگذاری با بدهی دولت به اشخاص
۳۶,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۴۲,۶۰۶	۷۱,۰۰۰	۶۹,۳۱۱	۱۰۵,۰۰۰	مجموع

مأخذ: سازمان خصوصی‌سازی، لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و محاسبات پژوهش.

۲-۴. مصارف واگذاری

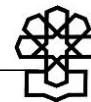
مصارف منابع حاصل از واگذاری بر اساس ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در هشت بند مشخص شده است،^۲ ولی در بند «الف» تبصره «۲» لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، به دولت اجازه داده شده است که مصارف مربوط به واگذاری بنگاه‌های دولتی را از طریق جداول ۳۱۳ و ۴۱۸ لایحه مزبور پرداخت کند. در جدول ۱۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ با عنوان «اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی»، هشت بند مصرح در ماده (۲۹) مذکور عیناً آمده است. ولی جدول ۱۸ لایحه، مربوط به بازپرداخت بدهی‌ها و تعهدات دولت از طریق بخشی از وجوه حاصل از واگذاری‌هاست که انطباقی با ماده (۲۹) قانون مذکور و اصلاحات بعدی آن ندارد. در خصوص این دو جدول نکاتی وجود دارد که در ادامه به آنها اشاره شده است:

۱. مطابق با اطلاعات اخذ شده از سازمان خصوصی‌سازی، از ابتدای سال ۱۳۹۷ تا پایان آذرماه سال جاری، ۵۱ مورد واگذاری انجام شده که ارزش این واگذاری‌ها حدود ۳۹,۰۰۰ میلیارد ریال است. ۲۱ مورد از واگذاری‌های صورت گرفته مربوط به واگذاری شرکت‌های دولتی بوده و ۳۰ مورد بعدی واگذاری مایملک دولتی (اعم از زمین، عرصه و اعیان، جایگاه‌های سوخت، انبار، سیلو و سردخانه) بوده است. لیست کامل واگذاری‌های صورت گرفته در پیوست ۴ ارائه شده است.

۲. رجوع شود به پیوست ۵.

۳. رجوع شود به پیوست ۶.

۴. رجوع شود به پیوست ۷.

- در جدول ۱۳، مجموع ردیف‌های ۳۱۰۵۱۰، ۳۱۰۵۰۲ و ۳۱۰۵۱۵ جدول ۵ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ با رقمی معادل ۳۶,۰۰۰ میلیارد ریال از منابع حاصل از واگذاری آمده است و بر اساس رویه قوانین بودجه سنواتی، می‌بایست مابقی منابع حاصل از واگذاری یعنی مبلغ ۴,۰۰۰ میلیارد ریال به پرداخت دیون در جدول ۱۸ اختصاص می‌یافت، ولی مبلغ اختصاصی به جدول ۱۸ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، ۵,۲۰۰ میلیارد ریال است. بر این اساس، مجموع اعتبارات اختصاص داده شده به جدول ۱۳ و ۱۸ به میزان ۱,۲۰۰ میلیارد ریال بیشتر از کل منابع حاصل از واگذاری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ (۴۰,۰۰۰ میلیارد ریال) است که اشتباه بوده و باید مورد اصلاح قرار گیرد.

- اگر چه به استناد احکامی نظیر بند «الف» تبصره «۲» لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منابع حاصل از واگذاری به‌رغم صراحت ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، باید صرف بازپرداخت بدهی‌ها و تعهدات دولت شود (جدول ۱۸ لایحه)، اما از حدود حکم لایحه بودجه نیز تخطی شده و جدول ۱۸ شامل ردیف‌هایی همچون هزینه تحصیلی و آموزشی و درمانی می‌شود (ردیف‌های ۴، ۵، ۶ و ۸) که ماهیت دیون و بدهی نداشته و منطبق بر حکم یادشده نیست. این نکته شایان ذکر است که تعداد ردیف‌هایی با ماهیتی غیر از دیون و بدهی در جدول ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ بسیار بیشتر بوده و خوشبختانه برخی از این ردیف‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ حذف شده و تعداد ردیف‌های جدول ۱۸ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ از ۲۲ ردیف موجود در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به ۱۴ ردیف کاهش داشته است.

- عبارت ذیل جدول ۱۳ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸،^۱ خود یک حکم قانونی است که متأسفانه به علت تصویب مفاد بند «د» ماده (۲۸)^۲ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، به‌رغم آنکه اساساً هیچ‌گونه توضیحی در لوایح بودجه نباید پذیرفته شود، مگر آنکه برای آن، حکم قانونی یا تبصره در ماده واحده پیش‌بینی شده باشد. ضمناً آیا پذیرفتنی است که «سایر منابع بودجه» که معلوم نیست کدامین ردیف‌ها هستند، برای جبران کسری ردیف‌های ذکر شده در توضیح، مورد استفاده واقع شوند و آیا ردیف‌های فرضی مورد نظر، در صورت تحقق این حکم، با کمبود اعتبار مواجه نخواهند شد؟ به هر حال درج این‌گونه مطالب به نوعی خدشه‌دار کردن اختیارات مجلس شورای اسلامی از حیث ضرورت ارائه اصلاح بودجه و خلاف اصل شفافیت است. اگرچه، در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ نیز به همین نحو پیشنهاد و تصویب شده است.

- با مقایسه جدول ۱۳ در لایحه سال ۱۳۹۸ و قانون سال ۱۳۹۷، ملاحظه می‌شود که ردیف‌های مربوطه در هر دو جدول یکسان است، اما مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده برای این بخش در لایحه

۱. در صورت عدم تحقق منابع پیش‌بینی شده برای واگذاری شرکت‌های دولتی، اعتبارات مندرج در بندهای «۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۷» این جدول از محل سایر منابع پیش‌بینی شده در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور قابل تأمین خواهد بود.
۲. اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی و کمک‌ها و سایر اعتبارات و ردیف‌های مندرج در جداول قوانین بودجه سنواتی به شرح عناوین و ارقام جداول مذکور فقط در حدود وصولی درآمدها و سایر منابع عمومی به شرح عناوین و ارقام مندرج در جداول مربوط قوانین یادشده بر اساس مفاد موافقتنامه‌های متبادله دستگاه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و در حدود ابلاغ و تخصیص اعتبار از سوی سازمان مذکور، با رعایت سازوکار موضوع ماده (۲۰) قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱ قابل تعهد، پرداخت و هزینه است.

بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ حدود ۲۶ درصد کاهش یافته و از ۴۸,۸۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷ به ۳۶,۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۸ رسیده است.

- با مقایسه جدول ۱۸ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و قانون بودجه سال ۱۳۹۷، ملاحظه می‌شود که تعداد ردیف‌های این جدول در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، به ۱۴ ردیف کاهش داشته و ۸ ردیف از جدول مذکور حذف شده است. مجموع اعتبارات مربوط به این بخش در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷ حدود ۷۰ درصد کاهش یافته و از ۱۸,۲۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷ به ۵,۲۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۸ رسیده است. بر اساس آنچه در بخش منابع حاصل از واگذاری گفته شد، مبلغ ردیف ۳۱۰۵۰۲ مربوط به منابع حاصل از واگذاری سهام، سهم‌الشرکه، اموال، دارایی و ... به میزان ۶,۰۰۰ میلیارد ریال در فرایند تصویب لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ افزایش پیدا کرده و مبلغ ردیف مذکور، از ۱۲,۲۰۰ میلیارد ریال به ۱۸,۲۰۰ میلیارد ریال افزایش پیدا کرد که همه ۶,۰۰۰ میلیارد ریال اضافه شده، به جدول ۱۸ اختصاص داده شد و بر این اساس اعتبارات جدول ۱۸ به ۱۸,۲۰۰ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ افزایش پیدا کرد.

- در اصل جداول ۱۳ و ۱۸ و حکم جزء «۲» بند «الف» تبصره «۲» لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، اصلاحیه ماده (۲۹) قانون مذکور و برخی^۱ اصلاحیه‌های بعدی آن است. به هر حال به مصلحت نیست که تبصره‌های بودجه، احکام دائمی را مورد خدشه و اصلاح قرار دهند.

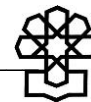
بخش ۵. تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور و پیشنهادهای اصلاحی

۱-۵. بندهای «الف»، «ج» و «د» تبصره «۲»

الف) بند «الف» جزءهای «۱» و «۲»

در بند «الف» تبصره «۲»، به دولت اجازه داده شده است که مصارف مربوط به واگذاری بنگاه‌های دولتی را از طریق جداول ۱۳ (جزء «۱») و ۱۸ (جزء «۲») لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ پرداخت کند. به‌رغم اصلاحیه‌های ماده (۳) قانون مذکور، اختصاص ۷۰ درصد منابع ناشی از واگذاری‌های شرکت‌های تابعه و وابسته سازمان‌های توسعه‌ای مدنظر قرار نگرفته است که به منظور انجام وظایف توسعه‌ای، مورد درخواست سازمان‌های مزبور می‌باشد. همچنین مجموع اعتبارات تخصیص داده شده به دو جدول ۱۳ (۳۶,۰۰۰ میلیارد ریال) و ۱۸ (۵,۲۰۰ میلیارد ریال) از کل منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی (۴۰,۰۰۰ میلیارد ریال) به میزان ۱,۲۰۰ میلیارد ریال بیشتر است که باید مورد اصلاح قرار گیرد.

۱. مبالغ ردیف‌های ۳۱۰۵۱۵ و ۳۱۰۸۰۱ به موجب اصلاحیه‌های دیگری به ترتیب به وزارت جهاد کشاورزی و افزایش سرمایه در بانک‌های دولتی اختصاص داده شده است.

ب) بند «ج»

بند «ج» تبصره «۲»، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ اضافه شده و طبق آن دولت (خزانه‌داری کل کشور) مکلف شده است سود سهام خود در شرکت‌هایی که سهم دولت در آنها کمتر از ۵۰ درصد است را وصول کرده و به ردیف شماره ۳۱۰۱۰۸ جدول ۵ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ واریز نماید. بدون وجود این بند نیز، دولت در سال‌های گذشته سود سهام خود در شرکت‌هایی که کمتر از ۵۰ درصد سهامدار است وصول کرده و به ردیف مذکور واریز می‌کرده و این حق دولت است. بنابراین نیازی به این بند نیست و کافی است رقم مورد نظر در جداول لایحه درج گردد. بر این اساس پیشنهاد حذف این بند ارائه می‌گردد.

ج) بند «د»

این بند همانند جدول ۱۸ لایحه بودجه، اصلاحیه ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی است، زیرا در ماده مذکور تمام مصارف حاصل از واگذاری سهام دولت مشخص شده است و فروش سهام دولت در شرکت بیمه البرز و تخصیص آن به افزایش سرمایه شرکت سهامی بیمه ایران، خروج بخشی از منابع ماده (۲۹) مذکور است.

۲-۵. بندهای «الف» و «ه» تبصره «۷»

الف) بند «الف»

مفاد این بند، عیناً در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ درج گردیده است. طی این بند پیشنهاد شده عبارت «واریز به خزانه‌داری کل کشور» در ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور به عبارت «واریز به حساب تمرکز وجوه شرکت‌های دولتی نزد خزانه‌داری کل کشور» اصلاح و تغییر داده بشود. ضمن اینکه این اصلاح یک ضرورت است، لکن لازم است در یک قانون دائمی به تصویب رسانده شود.

ب) بند «ه»

مفاد این بند عیناً مفاد بند «ه» تبصره «۷» بودجه سال ۱۳۹۷ است. در آیین‌نامه اجرایی این بند مصوب ۱۳۹۶/۳/۳ هیئت وزیران در قسمت تهاثر مطالبات با بدهی‌های سازمان‌های توسعه‌ای موضوع تبصره (ایدرو، ایمیدرو و شرکت ملی صنایع پتروشیمی) برخلاف مفاد تبصره، «شرکت‌های دولتی تابعه» اضافه شده که مورد ایراد کمیسیون اصل چهل‌وچهارم واقع شده است. در پیشنهادها سازمان‌ها مندرج در بند مذکور برای لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، اضافه کردن عبارت «شرکت‌های دولتی تابعه» به مفاد بند «ه» تبصره «۷» ارائه شده است. لازم به یادآوری است که طبق این بند از تبصره، سهم سازمان‌های توسعه‌ای (۷۰ درصد منابع ناشی از واگذاری شرکت‌های تابعه و وابسته) مبنای تهاثر مطالبات سازمان‌های مذکور با بدهی‌های آنها به دولت بابت مالیات و سود سهام شده است. لذا لازم است این تبصره ضمن

مشخص کردن سهم مشارکت در تأمین سرمایه بانک تخصصی صنعت و معدن از موارد غیر آن (۷۰ درصد منابع ناشی از واگذاری)، مورد اصلاح واقع گردد. شایان ذکر است که بند مذکور در سال ۱۳۹۷، به صورت کامل اجرا شده و ۱,۳۳۳ میلیارد ریال از مطالبات سه سازمان مندرج در مفاد بند «ه» تبصره «۷» (در مجموع ۴,۰۰۰ میلیارد ریال) با بدهی آنها به دولت تهاتر شده است.

۳-۵. بند «د» تبصره «۱۲»

مفاد این بند عیناً در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ آمده است. این بند ابهامات فراوانی دارد، چراکه منظور از دستگاه‌های اجرایی مستقر در شهرستان روشن نیست، زیرا می‌تواند شرکت‌ها را نیز شامل شود (مستقر در شهرستان). از آنجایی که شرکت‌ها تابع نظام بودجه استانی نبوده و ضمناً ساختمان‌های ملکی آنها بخشی از ارزش ویژه آنها را تشکیل می‌دهد، لذا نباید اجازه فروش آنها به استناداران داده شود. به علاوه اگر منظور، واحدهای شهرستانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی باشد، مالکیت ساختمان‌های این دسته از دستگاه‌ها نیز اغلب با دولت است. لذا تصویب این بند از تبصره «۱۲» با نگارش فعلی، مشکلاتی را در عمل به وجود خواهد آورد. بالاخص که در بند «ب» تبصره «۱۲» فروش و اموال و دارایی‌های مازاد در اختیار دستگاه‌های اجرایی با ترتیباتی پیش‌بینی و منابع آن در ردیف ۳۶-۵۳۰۰۰۰ جدول ۹ لایحه لحاظ شده است. بنابراین پیشنهاد حذف این تبصره ارائه می‌شود.

۴-۵. بندهای «الف» و «ب» تبصره «۱۵»

الف) بند «الف»

بند «الف» تبصره «۱۵» تکرار جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۵» قانون بودجه سال ۱۳۹۷ است. این بند نافی استقلال شرکت‌های تولید نیروی برق حرارتی دولتی (که در پیوست ۳ تحت عنوان شرکت تولید نیروی برق منجیل و نظایر آن آمده است و کلمه حرارتی را در عنوان ندارد) و شرکت‌های برق منطقه‌ای بوده و معلوم نیست که چرا به‌رغم استقلال شرکت‌های یادشده از شرکت توانیر و شرکت مادر تخصصی نیروی برق حرارتی، در نظر است منابع بودجه مصوب شرکت‌های یادشده را بابت رد دیون یا سرمایه‌گذاری در توسعه نیروگاه حرارتی و توسعه شبکه انتقال کشور به دو شرکت ذکرشده انتقال دهند. بالاخص که در پیوست ۳ بودجه شرکت‌های مذکور (برق منطقه‌ای و برق حرارتی) همانند سایر شرکت‌های دولتی به صورت مستقل و جداگانه تنظیم شده و برای آنها مالیات و سود سهام در نظر گرفته شده است و آثار این تبصره در باب اختصاص منابع یادشده انعکاسی در بودجه‌های آنها ندارد. لذا تصویب چنین احکامی به مصلحت تشخیص داده نمی‌شود و پیشنهاد حذف آن ارائه می‌شود.

ب) بند «ب»

بند «ب» تبصره «۱۵» در مورد شرکت تولید و توسعه انرژی اتمی ایران و شرکت بهره‌برداری نیروگاه اتمی بوشهر دقیقاً مشابه بند «الف» تبصره «۱۵» و توضیحات آن از حیث سازوکار پیش‌بینی شده می‌باشد. بنابراین پیشنهاد حذف این بند ارائه می‌شود.

۵-۵. بند «د» تبصره «۱۶»

پیشنهاد حذف این بند ارائه می‌گردد. دریافت یک درصد هزینه شرکت‌های دولتی سودده جهت مصارف در مفاد بند «د» تبصره «۱۶»، تحمیل هزینه اضافی بر شرکت‌های دولتی است. در برخی از شرکت‌های دولتی سودده، یک درصد هزینه‌های شرکت از سود آن شرکت نیز بالاتر است.

بخش ۶. سایر موارد

۱-۶. سازمان بیمه سلامت ایران در پیوست ۳ منضم به لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به عنوان یک شرکت دولتی در سرفصل شرکت‌های سودده و سربه‌سر امور رفاه اجتماعی با شماره ردیف ۲۶۴۸۰۰ درج شده است. از طرفی در جدول ۷ لایحه نیز با همین شماره ردیف، اعتباری معادل ۱۲۰,۲۶۵ میلیارد ریال برای هزینه‌های عمومی این سازمان در نظر گرفته شده است. در این خصوص دو نکته وجود دارد: اول آنکه بودجه سازمان بیمه سلامت در سرفصل شرکت‌های سودده و سربه‌سر به صورت سربه‌سر درج شده است، بنابراین دریافت کمک‌زبان برای این سازمان موضوعیت ندارد. ثانیاً اعتبار مصوب برای این سازمان در جدول ۷، انعکاسی در بودجه این سازمان در پیوست ۳ ندارد. بنابراین لازم است علاوه بر آنکه سازمان بیمه سلامت از سرفصل شرکت‌های سودده و سربه‌سر خارج شده و به شرکت‌های زیان‌ده اضافه می‌شود، ۱۲۰,۲۶۵ میلیارد ریال اعتبار در نظر گرفته شده برای این سازمان نیز در بودجه آن لحاظ شود.

این نکته شایان ذکر است که بودجه سازمان بیمه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در ردیف ۲۶۴۸۰۰ و با درآمد ۱۶۴,۷۰۰ میلیارد ریال درج شده بود که در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، میزان درآمد و هزینه این سازمان ۱۰ میلیارد ریال کاهش پیدا کرده و به ردیفی که بعد از این سازمان با شماره ۲۶۴۸۰۲ و عنوان «سازمان بیمه سلامت - مرکز تحقیقات بیمه سلامت» ایجاد شده، اختصاص پیدا کرده است. رقم ۱۰ میلیارد ریال مذکور در ستون درآمد و هزینه مرکز تحقیقات بیمه سلامت درج شده و ارقام مربوط به سایر ستون‌ها صفر است.

بر این اساس به نظر می‌رسد مرکز مذکور در سال ۱۳۹۷ شکل گرفته و در پیوست ۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به عنوان شرکت دولتی درج شده است. نکته جالب توجه اینکه نام مرکز ملی تحقیقات بیمه سلامت از پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ حذف شده و تنها در ردیف ۱۲۹۱۳۱ جدول ۷ لایحه،

مبلغ ۱۵ میلیارد ریال اعتبار به آن تخصیص داده شده است. با توجه به توضیحات فوق، در خصوص ماهیت مرکز تحقیقات بیمه سلامت از این حیث که شرکت دولتی است یا دستگاه اجرایی، ابهام وجود دارد. ردیف مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ حذف شده است.

۲-۶. در ردیف ۵۳۰۰۰۰ جدول ۹ لایحه بودجه در بند «۱۹»، برای شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران، حدود ۳ هزار میلیارد ریال اعتبار هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای توسعه و نوسازی و تکمیل طرح‌های شبکه ریلی مشروط به وصول درآمد حقوق ورودی و تخصیص در مقاطع سه‌ماهه لحاظ شده که بی‌معناست. زیرا اگر شرکتی قرار است حقوق ورودی اخذ کند باید در بودجه آن شرکت در پیوست ۳ درج شود نه در جداول منابع عمومی دولت. از طرفی شرکت‌ها می‌توانند کمک‌زیان و طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دریافت کنند، به شرط آنکه به روش صحیح باشد و نه به شیوه‌ای که برای وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی است. لازم است بودجه شرکت راه‌آهن از این حیث اصلاح شده و اعتبارات ردیف ۱۹ مذکور، تحت عنوان کمک‌زیان و طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در جدول ۷ لایحه منعکس شود. در ضمن، در جدول ۷ لایحه بودجه در ردیف ۲۸۰۵۰۰، حدود ۱۴ هزار میلیارد ریال کمک‌زیان برای شرکت مذکور درج شده است.

بخش ۷. پیشنهادهای اصلاحی در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

با توجه به بررسی‌های به عمل آمده و مطالب ارائه شده، پیشنهادهای اصلاحی در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و پیوست ۳ منضم به آن، طی جدول ۱۴ ارائه شده است:

جدول ۱۴. پیشنهادهای اصلاحی در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و پیوست ۳ منضم به آن

توضیحات	پیشنهادهای	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و پیوست ۳ منضم به آن
این بند از تبصره، اصلاحیه ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی است که موارد مصرف واگذاری را مشخص می‌کند. جدول ۱۸ لایحه بودجه که موضوع آن پرداخت بدهی‌های دولت به بخش خصوصی و تعاونی است، منطبق بر ماده (۲۹) قانون مذکور نمی‌باشد.	پیشنهاد اول: حذف پیشنهاد دوم: حذف ۴ ردیف ۴، ۵، ۶	بند «الف» تبصره «۲»
علی‌رغم صراحت حکم لایحه در خصوص موضوع جدول ۱۸ که پرداخت بدهی و دیون است، ردیف‌هایی در جدول ۱۸ وجود دارند که ماهیتاً بدهی نیستند و با حکم تبصره در تناقض است.	پیشنهاد سوم: اصلاح مجموع اعتبارات جدول ۱۸	
مجموع اعتبارات تخصیص داده شده به دو جدول ۱۳ (۳۶,۰۰۰ میلیارد ریال) و جدول ۱۸ (۵,۲۰۰ میلیارد ریال) از کل منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی (۴۰,۰۰۰ میلیارد ریال) به میزان ۱,۲۰۰ میلیارد ریال بیشتر است که باید مورد اصلاح قرار گیرد.	حذف	بند «ج» تبصره «۲»
بدون وجود این بند نیز، دولت در سال‌های گذشته سود سهام خود در شرکت‌هایی که کمتر از ۵۰ درصد سهامدار است وصول کرده و به ردیف مذکور واریز می‌کرده و این حق دولت است. بنابراین نیازی به این بند نیست.	حذف	بند «د» تبصره «۲»
این بند همانند جدول شماره ۱۸ لایحه بودجه، اصلاحیه ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی است و پیشنهاد حذف آن ارائه می‌گردد.	حذف	بند «د» تبصره «۱۲»
منظور از دستگاه‌های اجرایی مستقر در شهرستان روشن نیست. اگر منظور شرکت است (مستقر در شهرستان)، شرکت‌ها تابع نظام بودجه استانی نبوده و ضمناً ساختمان‌های ملکی آنها بخشی از ارزش ویژه آنها را تشکیل می‌دهد، لذا نباید اجازه فروش ساختمان‌های ملکی به استانداران داده شود. اگر منظور واحدهای شهرستانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی	حذف	

توضیحات	پیشنهادات	لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و پیوست ۳ منضم به آن
باشد، این دسته نیز مالک ساختمان‌ها نبوده و مالکیت ساختمان‌های آنها اغلب با دولت است.		
نافی استقلال شرکت‌های تولید نیروی برق حرارتی دولتی و شرکت‌های برق منطقه‌ای است.	حذف	بند «الف» تبصره «۱۵»
مشابه بند فوق	حذف	بند «ب» تبصره «۱۵»
دریافت یک درصد هزینه شرکت‌های دولتی سودده جهت مصارف در مفاد بند «د» تبصره «۱۶»، تحمیل هزینه اضافی بر شرکت‌های دولتی است. در برخی از شرکت‌های دولتی سودده، یک درصد هزینه‌های شرکت از سود آن شرکت نیز بالاتر است.	حذف	بند «و» تبصره «۱۶»
در جدول ۱۱ لایحه مبلغ ۱۱۲,۳۶۲ میلیارد ریال به عنوان سود سهام شرکت‌های دولتی درج شده است، در حالی که در ردیف ۱۳۰۱۰۱ جدول ۵ لایحه، مبلغ ۱۱۰,۶۷۱ میلیارد ریال (شامل ۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت-علی‌الحساب سال جاری) برای کلیه شرکت‌های دولتی پیشنهاد شده است. مبلغ ۷۷۹ میلیارد ریال سود سهام سایر سهامداران باید از مبلغ ۱۱۲,۳۶۲ میلیارد ریال کسر گردد و باید نتیجه یعنی مبلغ ۱۱۱,۵۸۴ میلیارد ریال به جای مبلغ ۱۱۰,۶۷۱ میلیارد ریال در ردیف ۱۳۰۱۰۱ جدول ۵ لایحه بودجه درج شود.	افزایش رقم ۱۱۰,۶۷۱ میلیارد ریال به رقم ۱۱۱,۵۸۴ میلیارد ریال	ردیف ۱۳۰۱۰۱ جدول ۵ لایحه
ردیف مربوط به اقلام دوبار منظوره شرکت‌های گازی در پیوست ۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به طور کلی حذف گردیده است. این رقم در قانون بودجه سال ۱۳۹۶، معادل ۴۴,۴۴۰ میلیارد ریال بوده است که رقم قابل توجهی بوده و باید دلیل حذف آن مشخص شود.	اضافه شود	ردیف اقلام دوبار منظوره شرکت‌های گازی در پیوست ۳
<ul style="list-style-type: none"> - کمک‌زبان برای شرکت زیان‌ده در نظر گرفته می‌شود و نه سودده و سربه‌سر. - کمک‌زبان در نظر گرفته برای شرکت‌ها، باید در بودجه آنها انعکاس پیدا کند. 	این شرکت باید از سرفصل شرکت‌های سودده و سربه‌سر خارج و به شرکت‌های زیان‌ده اضافه شوند. - انعکاس کمک دولتی به این سازمان (مندرج در جدول ۷ لایحه) در بودجه آن در پیوست ۳	سازمان بیمه سلامت در پیوست ۳

مأخذ: همان.

پیوست ۱. تفاهمنامه موضوع جزء «۳» بند «ب» ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره «۱۴» قانون

بودجه سال ۱۳۹۷

باسمه تعالی
صور تجلسه

خرداد ۳۰ ۱۳۹۷

در اجرای ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره ۱۴۱ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور درخصوص موارد زیر بین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت نفت توافق گردید:

۱- در اجرای جزء (۵) بند (الف) تبصره (۱۴) قانون بودجه ۱۳۹۷، مبلغ ده درصد از مجموع مصارف ستون ۴ جدول پیوست به نفع سازمان هدفمندی یارانه‌ها جابه‌جایی اعتبار صورت خواهد گرفت. با احتساب این نکته مقرر شد که سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها از طریق خزانه‌داری کل هر ۱۵ روز یکبار مبلغ ۶۲۵ میلیارد تومان حسب اعلام وزارت نفت به شرکت‌های تابعه آن وزارتخانه بابت هزینه‌های مندرج در جدول تبصره ۱۴ قانون بودجه ۱۳۹۷ پرداخت نماید.

۲- علی‌الحساب سود سهام و مالیات عملکرد سال ۱۳۹۷ شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی پالایش و پخش و ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران و شرکت ملی گاز ایران، مطابق ستون‌های ۲ و ۳ جدول پیوست پس از تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور صرفاً از طریق سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها، حسب مورد به حساب خزانه‌داری کل و سازمان امور مالیاتی به نیابت از شرکت‌های مذکور، پرداخت خواهد شد. سازمان امور مالیاتی و خزانه‌داری کل کشور مبلغ دیگری بابت علی‌الحساب سود سهام و مالیات عملکرد شرکت‌های مذکور در سال ۱۳۹۷ مطالبه و از حساب‌های آن‌ها برداشت نخواهند کرد.

۳- مبالغ برداشتی در سال جاری بابت مالیات و سود سهام علی‌الحساب فروردین، اردیبهشت و خرداد ماه ۱۳۹۷ از حساب‌های شرکت‌های ملی گاز ایران و شرکت ملی پالایش و پخش و ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران توسط سازمان امور مالیاتی و خزانه‌داری کل کشور به حساب سازمان هدفمندی یارانه‌ها عودت می‌گردد یا به عنوان واریزی شرکت‌های نامبرده به حساب‌های سازمان هدفمندی یارانه‌ها لحاظ می‌شود و از تعهد این شرکت‌ها به سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها کسر می‌شود.

۴- علاوه بر مبالغ موصوف در بند (۲)، مبلغ دیگری توسط سازمان امور مالیاتی و خزانه‌داری کل کشور از جمله مالیات معوقه، جریمه مالیات معوقه، سود سهام معوق و نظایر آن بابت سنوات گذشته از منابع شرکت‌های فوق توسط دستگاه‌های یادشده برداشت نمی‌شود.

مسعود کویا سمان

وزیر امور اقتصادی و دارایی

بیژن زنگنه

وزیر نفت

محمدباقر نوبخت

معاون رئیس جمهور و
رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

بیوست ۲. منابع و مصارف شرکت‌های حوزه نفت، گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی

و سایر شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

(هزار میلیارد ریال)

منابع	نفت		گاز		پالایش و پخش		مصارف	مجموع	سایر	نفت		گاز		پالایش و پخش	
	شرکت اصلی	تابعه	شرکت اصلی	تابعه	شرکت اصلی	تابعه				شرکت اصلی	تابعه	شرکت اصلی	تابعه	شرکت اصلی	تابعه
درآمدها	۲,۸۷۵	۴۵۱	۶۵۸	۵۲۵	۳,۰۹۴	۲۲۹	۲,۶۲۷	۱۰,۴۵۹	۲,۶۲۷	۲۲۹	۳,۰۹۴	۵۲۵	۶۵۸	۴۵۱	۲,۸۷۵
اعتبارات هزینه‌ای	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۰	۳۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۴
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۴۱	۱۴۱	۰	۰	۰	۰	۰	۶۷
تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	۳۸۶	۰	۸۵	۲۰	۲۰	۰	۲۶۰	۷۷۱	۲۶۰	۰	۲۰	۲۰	۸۵	۰	۴۵
وام‌های خارجی	۲۵۸	۶	۷	۰	۰	۰	۰	۴۲۰	۱۳۳	۰	۱۷	۰	۷	۶	۰
دارایی‌های جاری	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۶۷۱	۴۲	۴۲	۰	۰	۰	۰	۰	۸۲۶
سایر دریافت‌ها	۳۴۷	۱۰	۶۴	۵۸	۴۳	۱۳	۳۵۱	۸۸۵	۳۵۱	۱۳	۴۳	۵۸	۶۴	۱۰	۱۹۱
وجوه اداره شده	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۶
بازپرداخت ودیعه، بدهی‌ها و سایر پرداخت‌ها	۱۰۹	۱۶	۱۹	۳۳	۱۳	۱۳	۲۷۸	۲۷۸	۷۵	۱۳	۱۳	۳۳	۱۹	۱۶	۲۷۸
هزینه‌های سرمایه‌ای	۵۱۲	۴	۱۴۲	۱۱۱	۱۶	۶۶	۷۲۷	۱,۵۷۸	۷۲۷	۱۶	۶۶	۱۱۱	۱۴۲	۴	۱,۵۷۸
افزایش دارایی‌های جاری	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۵۰	۴۸	۰	۰	۰	۰	۰	۵۰
جمع	۳,۹۸۶	۴۷۱	۸۱۴	۶۶۸	۳,۱۷۳	۲۵۱	۳,۶۵۳	۱۳,۰۱۷	۳,۶۵۳	۲۵۱	۳,۱۷۳	۶۶۸	۸۱۴	۴۷۱	۱۳,۰۱۷
کسر می‌شود: ذخیره استهلاک منظور در هزینه جاری	۱۲۰	۴	۰	۶۵	۰	۰	۲۶۹	۲۶۹	۲۶۹	۴	۰	۶۵	۰	۰	۲۶۹
جمع کل	۳,۸۶۶	۴۶۷	۸۱۴	۶۰۳	۳,۱۷۳	۲۴۲	۳,۵۸۲	۱۲,۷۴۸	۳,۵۸۲	۲۴۲	۳,۱۷۳	۶۰۳	۸۱۴	۴۶۷	۱۲,۷۴۸

پیوست ۳. شرکت‌های حوزه نفت، گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی

حوزه نفت	حوزه گاز	حوزه پالایش و پخش
شرکت ملی نفت ایران - مادر تخصصی	شرکت ملی گاز ایران - مادر تخصصی	شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران
تعهدات بند «ق» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۳ و ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید	تعهدات بند «ق» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۳ و ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید	شرکت پالایش نفت اراک
شرکت سهامی نفت فلات قاره	شرکت نفت و گاز پارس	شرکت پالایش نفت آبادان
شرکت سهامی خدمات عمومی بهداشت صنعتی و خدمات درمانی صنعت نفت	شرکت انتقال گاز ایران	شرکت سهامی پخش فراورده های نفتی ایران
شرکت سهامی پترو ایران	شرکت ملی صادرات گاز ایران	شرکت توسعه صنایع پالایش نفت
شرکت سهامی ملی مناطق نفت خیز جنوب	بازرگانی گاز ایران	شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران
شرکت سهامی نفت مناطق مرکزی ایران	شرکت پالایش گاز پارسیان	شرکت سهامی خطوط لوله و مخابرات نفت ایران
شرکت نفت و گاز پارس	شرکت پالایش گاز ایلام	شرکت سهامی بهینه‌سازی مصرف سوخت
شرکت سهامی نفت خزر	شرکت پالایش گاز بیدبلند	
شرکت مهندسی و توسعه نفت	شرکت پالایش گاز شهید هاشمی‌نژاد خانگیران	
شرکت سهامی منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس	شرکت پالایش گاز فجر	
شرکت ملی حفاری ایران	شرکت پالایش گاز سرخون و قشم	
شرکت سهامی بهره‌برداری نفت و گاز اروندان	شرکت انتقال گاز ایران	
شرکت سهامی پایانه‌های نفتی ایران	شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی	
شرکت سهامی بازرگانی نفت ایران - نیکو	مهندسی و توسعه گاز ایران	
شرکت سهامی پشتیبانی ساخت و تهیه کالای نفت تهران - در حال تصفیه	۳۱ شرکت گاز استانی	
شرکت سهامی بهره‌برداری نفت و گاز کارون		
شرکت سهامی بهره‌برداری نفت و گاز گچساران		
شرکت سهامی بهره‌برداری نفت و گاز شرق		
شرکت سهامی بهره‌برداری نفت و گاز غرب		
شرکت سهامی بهره‌برداری نفت و گاز زاگرس جنوبی		
شرکت سهامی بهره‌برداری نفت و گاز آغاچاری		
شرکت سهامی بهره‌برداری نفت و گاز مارون		
شرکت سهامی بهره‌برداری نفت و گاز مسجد سلیمان		
شرکت سهامی پترو ایران		
شرکت سهامی پتروپارس		

پیوست ۴. لیست واگذاری‌ها از ابتدای سال ۱۳۹۷ تا پایان آذرماه سال جاری

ردیف	نام شرکت	فروش خالص
۱	(فرش ایران)تخته فرش ۷۷	۱۲۰,۶۷,۱۳۸,۸۷۱
۲	آلومتک	۱۴,۰۱۱,۴۸۰
۳	آلومینوم ایران (ایرالکرو)	۴۰,۶۹۶,۷۰۸
۴	املاک شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور "سوارکاری رشت-پیر بازار"	۲۶,۹۵۸,۴۰۰,۰۰۰
۵	املاک و اموال شرکت کشازگاه صنعتی جوتقان چهار محال بختیاری	۲۶۹,۷۰۹,۴۲۷,۷۸۸
۶	انبار رویاز دولت آباد کرمانشاه-استان کرمانشاه(مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۹)	۵۷,۲۱۰,۱۷۹,۵۵۵
۷	انبار ساده خرم آباد (انبار غله ماسور) - استان لرستان (مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۱۲)	۱۳۰,۸۵۵,۸۷۰,۳۰۴
۸	انبار ساده دورود-استان لرستان(مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۱۲)(انبار غله درود)	۱۶,۴۸۷,۷۲۷,۴۰۶
۹	ایران خودرو	۸۰,۷۱۶,۸۳۳
۱۰	پالایش نفت اصفهان	۶۷,۰۵۲,۹۲۰
۱۱	پالایش نفت تبریز	۱,۷۹۲,۳۵۰,۰۰۰
۱۲	پالایش نفت لاوان	۳,۴۹۷,۸۴۱,۵۷۰
۱۳	پتروشیمی امیرکبیر	۲۳۲,۵۰۰,۰۰۰
۱۴	پتروشیمی پارس	۴۳,۲۴۷,۳۲۵,۸۰۹
۱۵	پتروشیمی پردیس(اوره و آمونیاک غدیر)	۱,۸۷۰,۶۰۷,۳۶۰
۱۶	پتروشیمی خراسان	۱۳۵,۴۰۰,۳۸۴,۶۳۷
۱۷	تولید نیروی برق سبز منجیل	۱۲,۹۹۵,۳۵۳,۱۳۹
۱۸	تولید نیروی برق شاهرود	۱۷,۱۷۷,۷۶۳,۸۷۰
۱۹	تولیدی ادوات کشاورزی اراک (ناکا)	۷۱۲,۶۶۷,۷۰۱
۲۰	تولیدی متیزم گستر اریش	۳۷,۳۶۳,۸۳۴,۵۲۴
۲۱	جایگاه CNG منجر مونی -استان چهارمحال و بختیاری(جایگاه سوخت لردگان-استان چهار محال و بختیاری)	۲۲,۵۶۴,۹۸۳,۹۷۵
۲۲	ذوب آهن اصفهان	۱,۱۱۰,۵۲۲,۹۴۰
۲۳	سردخانه چاپهار-استان سیستان و بلوچستان(مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۱۱)	۱۴,۸۲۵,۹۱۱,۲۳۷
۲۴	سیلوی جدید قائم بیتی اهواز-استان خوزستان - (مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۴)	۴۴,۶۸۲,۰۸۸,۰۰۰
۲۵	سیلوی قائم بیتی قدیم همدان - استان همدان (مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۱۲)	۱۹۸,۰۱۱,۸۷۳,۳۳۰
۲۶	سیلوی قائم بیتی کنگاور -استان کرمانشاه (مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۹)	۱۱۱,۴۵۷,۸۷۶,۴۰۰
۲۷	سیلوی اداری انبار اردکان-استان اصفهان(مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۱۰)	۱۶,۸۱۶,۵۷۰,۷۴۳
۲۸	سیلوی اداری انبار مهریز-استان اصفهان(مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۱۰)	۱۳۰,۸۲۰,۷۸,۹۷۴
۲۹	سیلوی اداری انبار میبد-استان اصفهان(مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۱۰)	۲۵,۸۹۶,۵۹۴,۲۹۲
۳۰	سیلوی اداری انبار یزد ابرکوه -استان اصفهان(مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۱۰)	۶,۸۷۳,۴۱۳,۰۰۵
۳۱	سیلوی قائم بیتی اردبیل - استان گیلان(مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۷)	۱۸۴,۴۷۵,۳۲۷,۱۲۱
۳۲	سیلوی قائم بیتی مهاباد - آذربایجان شرقی (مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۸)(سیلوی مهاباد)	۲۲۰,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۳۳	سیلوی قدیم قائم بیتی بروجرد -اداری-انبار-سهمانسرا-واحد مسکونی - استان لرستان (مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۱۲)	۵۴,۶۲۱,۳۹۷,۴۶۱
۳۴	سیلوی قدیم قائم بیتی خرم آباد-اداری-انبار-سهمانسرا - استان لرستان (مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۱۲)	۱۳۲,۵۵۳,۰۲۹,۵۷۷
۳۵	سیلوی قدیم قائم بیتی سنقر-اداری-مسکونی-واحد ویلابی- استان کرمانشاه (مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۹)	۸۱,۰۲۴,۱۷۲,۷۸۴
۳۶	سیلوی قدیم قائم بیتی کرمانشاه و انبار - استان کرمانشاه (مرتبط با شرکت غله و خدمات بازرگانی منطقه ۹)	۲۲۷,۱۹۰,۰۰۰,۰۰۰
۳۷	سیمان سپاهان	۸۰,۰۱۶,۵۵۴,۰۸۱
۳۸	شرکت کشت و صنعت دامپروری مغان	۳۴,۸۵۰,۷۹۰,۲۲۲,۹۶۷
۳۹	عرصه، اعیان و تاسیسات جایگاه سوخت سوادکوه (آلاشت) (مازندران)	۱۰,۸۷۸,۰۵۶,۸۰۰
۴۰	عرصه، اعیان و تاسیسات جایگاه سوخت شرکتی شماره (۲۲) تهران	۳۰۷,۷۱۴,۶۵۵,۹۴۱
۴۱	عرصه، اعیان و تاسیسات جایگاه سوخت شرکتی شماره (۲۹) تهران	۲۱۸,۲۵۱,۹۴۴,۳۳۴
۴۲	عرصه، اعیان و تاسیسات جایگاه سوخت شماره (۱) خرم آباد (لرستان)	۱۵۰,۹۱۴,۰۳۴,۲۲۷

ردیف	نام شرکت	فروش خالص
۴۳	عرصه، اعیان و تاسیسات جایگاه سوخت شماره (۱۴) تهران	۳۳۱,۵۷۳,۳۴۷,۵۵۴
۴۴	عرصه، اعیان و تاسیسات جایگاه سوخت شماره (۳) شیراز-استان فارس	۱۳,۴۱۷,۰۱۷,۴۹۸
۴۵	عرصه، اعیان و تاسیسات جایگاه شرکتی خوی (آذربایجان غربی)	۱۱۰,۱۲۸,۸۱۱,۸۵۴
۴۶	عرصه، اعیان و تاسیسات جایگاه شرکتی شماره ۱ ماکو (آذربایجان غربی)	۶۰,۷۹۸,۰۰۱,۸۵۸
۴۷	عرصه، اعیان و تاسیسات جایگاه شرکتی نسلا (نیرز)	۷۸,۴۳۷,۳۵۶,۳۸۷
۴۸	مدیریت پروژه های نیروگاهی ایران - مینا	۴,۹۳۲,۹۰۰
۴۹	نورد و لوله اهواز	۹۳۶,۵۷۱,۶۹۲
۵۰	هلدینگ خلیج فارس	۵,۳۸۲,۹۶۴,۱۸۰
۵۱	یک واحد زمین سازی میدان امام-سازندران-۱	۱۹,۴۰۵,۰۰۰,۰۰۰
	مجموع	۲۸,۸۱۸,۱۲۰,۶۳۵,۵۷۲

مأخذ: سازمان خصوصی سازی.

پیوست ۵. ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی ماده (۲۹)

با توجه به بند «د» سیاست های کلی، وجوه حاصل از واگذاری های موضوع این قانون از جمله شرکت های مادر تخصصی و عملیاتی به حساب خاصی نزد خزانه داری کل کشور واریز و در موارد زیر مصرف می شود:

۱. ایجاد خوداتکایی برای خانواده های مستضعف و محروم و تقویت تأمین اجتماعی،
۲. اختصاص سی درصد (۳۰٪) از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی های فراگیر ملی به منظور فقرزدایی، شامل تخفیف های موضوع ماده (۳۴) این قانون،
۳. ایجاد زیربنای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته،
۴. اعطای تسهیلات (وجوه اداره شده) برای تقویت تعاونی ها و نوسازی و بهسازی بنگاه های اقتصادی غیردولتی با اولویت بنگاه های واگذار شده و نیز برای سرمایه گذاری بخش های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه یافته و تقویت منابع بانک توسعه تعاون،
۵. مشارکت شرکت های دولتی با بخش های غیردولتی تا سقف چهل و نه (۴۹٪) به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته،

۶. تکمیل طرح های نیمه تمام شرکت های دولتی با رعایت فصل پنجم این قانون،

۷. ایفای وظایف حاکمیتی دولت در حوزه های نوین با فناوری پیشرفته و پرخطر،

۸. بازسازی ساختاری، تعدیل نیروی انسانی و آماده سازی بنگاه ها جهت واگذاری.

تبصره «۱» - اعتبارات بندهای فوق در قوانین بودجه سالیانه در جدولی واحد درج خواهد شد.

تبصره «۲» - آیین نامه اجرایی این ماده ظرف مدت سه ماه از تصویب این قانون توسط وزارت امور اقتصادی

و دارایی با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و وزارت تعاون تهیه و به تصویب هیئت وزیران می رسد.

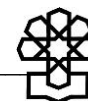
پیوست ۶. جدول ۱۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

جدول شماره ۱۳ - اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی

مبالغ به میلیون ریال

ردیف	شرح	هزینه ای	تملك دارایی های سرمایه ای	جمع	محل تامین
۱	ایجاد خود اتکابی برای خانواده های مستضعف و محروم و تقویت تامین اجتماعی (موضوع بند ۱ ماده ۲۹)	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	.	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	اعتبارات هزینه ای ردیف ۱۵۲۰۰۳ و برنامه های ۱۹۰۲۰۰۶۰۰۰، ۱۹۰۲۰۱۲۰۰۰ و ۱۹۰۲۰۳۴۰۰۰۰ ذیل ردیف ۱۲۹۶۰۰ و برنامه های ۱۹۰۲۰۰۵۰۰۰، ۱۹۰۲۰۲۲۰۰۰ و ۱۹۰۳۰۳۴۰۰۰۰ ذیل ردیف ۱۳۱۵۰۰ جدول شماره ۷ و بخشی از اعتبارات جزء ۱ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸
۲	اختصاص سی درصد (۳۰٪) از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی های فراگیر ملی به منظور فقرزدایی و ارائه تسهیلات برای تقویت تعاونی ها (موضوع بند ۴ ماده ۲۹)	۲۰۰,۰۰۰	.	۲۰۰,۰۰۰	اعتبارات هزینه ای ردیف ۱۵۴۰۰۲ جدول شماره ۷ و بخشی از اعتبارات جزء ۱ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸
۳	اعطای تسهیلات (وجوه اداره شده) برای تقویت تعاونی ها و نوسازی و بهسازی بنگاه های اقتصادی غیردولتی با اولویت بنگاه های واگذار شده و نیز برای سرمایه گذاری بخش های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه یافته و تقویت منابع بانک تعاون (موضوع بند ۴ ماده ۲۹)	۵۰۰,۰۰۰	۵,۱۰۰,۰۰۰	۵,۶۰۰,۰۰۰	اعتبار هزینه ای برنامه ۱۳۰۹۰۰۱۰۰۰ ذیل ردیف ۱۵۴۰۰۰ جدول شماره ۷، بخشی از اعتبارات سرمایه ای جزء ۲۸ ردیف ۵۵۰۰۰۰۰ جدول شماره ۹ و بخشی از اعتبارات جزء ۱ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸
۴	ایجاد زیربناهای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته (موضوع بند ۳ ماده ۲۹)	۲۰۰,۰۰۰	۲,۷۰۰,۰۰۰	۲,۹۰۰,۰۰۰	اعتبارات اجزاء ۱ و ۱۲ ردیف ۵۵۰۰۰۰۰ جدول شماره ۹ و بخشی از اعتبارات جزء ۱ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸
۵	مشارکت های دولتی با بخش های غیردولتی تا سقف ۴۹ درصد به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته (موضوع بند ۵ ماده ۲۹)	.	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	بخشی از اعتبارات جزء ۱ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸
۶	تکمیل طرح های نیمه تمام شرکت های دولتی (موضوع بند ۶ ماده ۲۹)	.	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	بخشی از اعتبارات جزء ۱ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸
۷	ایفای وظایف حاکمیتی دولت در حوزه های نوین با فن آوری پیشرفته و پرخطر (موضوع بند ۷ ماده ۲۹)	.	۶۵۰,۰۰۰	۶۵۰,۰۰۰	بخشی از اعتبارات جزء ۱ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸
۸	بازسازی ساختاری، تعدیل نیروی انسانی و آماده سازی بنگاه ها برای واگذاری (موضوع بند ۸ ماده ۲۹)	۶۵۰,۰۰۰	.	۶۵۰,۰۰۰	بخشی از اعتبارات جزء ۱ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸
جمع کل		۲۱,۵۵۰,۰۰۰	۱۴,۴۵۰,۰۰۰	۳۶,۰۰۰,۰۰۰	

در صورت عدم تحقق منابع پیش بینی شده برای واگذاری شرکت های دولتی، اعتبارات مندرج در بندهای ۱، ۳، ۴، ۵ و ۷ این جدول از محل سایر منابع پیش بینی شده در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور قابل تامین خواهد بود.

پیوست ۷. جدول ۱۸ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

جدول شماره ۱۸ - توزیع اعتبارات موضوع واگذاری سهام و سهم شرکت دولتی

مبالغ به میلیون ریال

ردیف	عنوان	سال ۱۳۹۸
۱	مطالبات خانواده معظم شهدا، پاداش پایان خدمت و سایر مطالبات و دیون	۵۰۰,۰۰۰
۲	قانون خدمات رسانی ایثارگران و بیمه عمر و شهداء منا	۵۰۰,۰۰۰
۳	موضوع تبصره ماده (۳۸) قانون جامع خدمت رسانی ایثارگران	۱۰۰,۰۰۰
۴	رزمندگان معسر (وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح)	۵۰,۰۰۰
۵	هزینه تحصیلی و آموزشی مصادیق ایثارگری	۵۰,۰۰۰
۶	هزینه های درمانی مصادیق ایثارگری	۱۰۰,۰۰۰
۷	پرداخت مطالبات صندوق ذخیره فرهنگیان	۵۰۰,۰۰۰
۸	اعتبار موضوع اجرای طرح های تملک دارایی های سرمایه ای دارای مجوز کمیسیون ماده (۲۳) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم (۲) با اولویت مناطق محروم (موضوع جدول ۱۹)	۵۰۰,۰۰۰
۹	صندوق بازنشستگی وزارت اطلاعات	۴۰۰,۰۰۰
۱۰	پرداخت دیون دولت به کمیته امداد امام خمینی (ره)	۳۰۰,۰۰۰
۱۱	اجرای ماده (۲) قانون حمایت از صنعت برق	۳۵۰,۰۰۰
۱۲	تعهدات موضوع بند (پ) ماده (۵) قانون توسعه و بهینه سازی آب شرب شهری و روستایی	۳۵۰,۰۰۰
۱۳	دیون صندوق بازنشستگی فولاد	۱,۰۰۰,۰۰۰
۱۴	تادیه بدهی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح	۵۰۰,۰۰۰
	جمع کل	۵,۲۰۰,۰۰۰

منابع و مأخذ

۱. قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن.
۲. قانون محاسبات عمومی.
۳. قانون مدیریت خدمات کشوری.
۴. قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲).
۵. قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ و لوایح بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور.
۶. گزارش نظارتی نحوه اجرای قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، آذرماه ۱۳۹۶.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۲۲۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ۸. شرکت‌های دولتی (ویرایش اول)

نام دفتر: مطالعات اقتصاد بخش عمومی (گروه مالیه عمومی)

تهیه و تدوین: مهتاب قراخانو

همکار: سیدعباس پرهیزکاری

ناظران علمی: محمد قاسمی، ناهید حکیم شوشتری، داریوش ابوحمزہ، شاهین جوادی

متقاضی: کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. شرکت‌های دولتی

۲. بانک‌ها

۳. مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

۴. منابع و مصارف

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۱۰/۲۹